

DOĞRU YOL PARTİSİ TÜZÜĞÜ ve PROGRAMI

15 Mayıs 1988

86-1656
1988

25
T.B.M.M.
KÜTÜPHANESİ

YER : 86-1656

YIL : 1988

CLT :

KSM :

KOP :

DEM : 97-6811

DOĞRU YOL PARTİSİ
TÜZÜĞÜ
ve
PROGRAMI

F İ H R İ S T

Madde

- 1 Kuruluş
- 2 Partinin amacı
- 3 Temel anlayışımız
- 4 Üye olma şartları
- 5 Partiye üye olamayacaklar
- 6 Partiye üye olamayacak kamu görevlileri
- 7 Partiye kayıt ve kabul
- 8 Genel Merkezin kayıt yetkisi
- 9 Partiden ayrılmış olanların tekrar alınması
- 10 Üye kayıt defteri
- 11 Üyeliğin partiliye sağladığı haklar
- 12 Üyelere düşen görevler
- 13 Parti üyelerinin diğer vatandaşlarla ilişkileri
- 14 Partiden ayrılma ve kayıt silme
- 15 Partinin yayın organları
- 16 Partili yazarlar
- 17 Temel teşkilât
- 18 Belde, ilçe ve il kongreleri zamanı
- 19 Belde kongresi, Belde yönetim kurulu
- 20 İlçe kongresi delegeleri
- 21 İl kongresi delegeleri
- 22 Delegelerin görev süresi
- 23 Kongre gündemi
- Seçim yapılacak kongre öncesi resmi
- 24 işlemler
- 25 Davet, yoklama ve kongrenin açılması
- 26 Kongre başkanlık divanı
- 27 Kongrenin görev yetki ve düzeni, tutanakları
- 28 Kongresini yapmayan kademeler
- 29 Olağanüstü kongreler

Madde

- 30 Yönetim kurullarının teşkili
- 31 Başkan ve Yönetim kurullarının süresi, görev bölümü
- 32 Yönetim kurullarının görevleri
- 33 Yapılamayacak işler
- 34 Yönetim Kurulu toplantıları
- 35 Yönetim Kurullarında boşalma
- 36 Müteşebbis kurullar
- 37 Görevden uzaklaştırma ve geçici kurullar
- 38 Büyük Kongrenin kuruluşu
- 39 Büyük Kongrenin görev ve yetkileri
- 40 Büyük Kongrenin toplantıları, gündemi
- 41 Yoklama, divan seçimi, açış konuşması, raporların okunması
- 42 Görüşmeler ve kongre düzeni
- 43 Komisyonlar
- 44 Karar yeter sayısı
- 45 Seçim hazırlıkları ve seçimler
- 46 Kongre tutanakları
- 47 Temsilciler Meclisi
- 48 Genel Başkanın seçimi, görev ve yetkileri
- 49 Merkez Karar Kurulu, Genel İdare Kurulu
- 50 Merkez Karar Kurulu, Genel İdare Kurulu ve Başkanlık Divanı'nın görev ve yetkileri
- 51 Disiplin İşleri, kuruluş ve görev
- 52 İlçe ve İl Disiplin Kurulları
- 53 Merkez Disiplin Kurulu
- 54 Müşterek Disiplin Kurulu
- 55 Disiplin kurulları ile ilgili ortak ilkeler
- 56 Disiplin kurullarına sevk yetkisi
- 57 Disiplin suç ve cezaları

Madde

- 58 Tedbir kararı
- 59 Disiplin cezalarına itiraz
- 60 TBMM Grubu kurulması
- 61 Grup yönetim organları
- 62 Grup Disiplin Kurulu
- 63 Grup üyelerinin görevleri
- 64 İl divanları
- 65 Kurul ve komisyonlar
- 66 Bürolar
- 67 Denetim yetkisi
- 68 Parti müfettişleri
- 69 Partinin gelirleri
- 70 Gelir makbuzları
- 71 Parti paralarının muhafazası ve harcamalar
- 72 Bütçe ve kesin hesabın hazırlanması, tasdiki
- 73 Kesin hesabın ilgili mercilere gönderilmesi
- 74 Yönetim kurullarının sorumluluğu
- 75 Muhasebe ve mali işler yönetmeliği
- 76 Seçimlere girmek
- 77 Milletvekili aday tespit işlemleri
- 78 Mahalli seçimler
- 79 Hükümet kurma veya koalisyonlara katılma
- 80 Genel İdare Kurulundan kabinede görev alabilecekler
- 81 Bakanların tespiti
- 82 Resmi mercilere bilgi verilmesi
- 83 Tüzük değişikliği
- 84 Yönetmeliklerin hazırlanması
- 85 Tüzükte hüküm bulunmayan haller
- 86 Partinin kapanması
- Geç. 1, Geç. 2, Geç. 3. maddeler
- 87 Yürürlük

DOĞRU YOL PARTİSİ'NİN TÜRK MİLLETİNE BEYANNAMESİ

23 Haziran 1983

Büyük Türk Milleti,

Vatanın ve Milletin bütünlüğüne, Milletin hürriyetçi demokratik nizam içinde huzur ve refahına hizmet etmek maksadı ile huzuruna çıkıyoruz.

Doğru Yol Partisi:

• Meşruiyetçidir. Kanunlara, hukuk nizamına saygılıdır. Hukukun üstünlüğünü sağlamayı görev sayar.

Türkiye'nin içinde bulunduğu siyasi ekonomik ve sosyal şartları ve bunların gereklerini bilir.

Bölücü değil, birleştiricidir, kavgacı değil barışçıdır. Milletin birlik, beraberlik ve kardeşliğinin, farklı siyasi görüş sebebi ile zedelenmemesine itina eder.

Milliyetçidir. Vatanın bütünlüğü, huzuru ve yücelmesi heyecan ve idealini Türk Milliyetçiliğinin temel prensibi ve toplayıcı unsuru sayar.

Millî ve manevî ortak ve üstün değerlere bağlı ve saygılıdır.

Atatürk'çüdür, "Millet Egemenliği" ve "Muasır Medeniyet Seviyesini Aşma" temel ilkelerinin, Atatürk'çülüğün özünü ifade ettiğine, millet, milli hakimiyet ve medeniyet şuurunun Atatürk ilkelelerinin fikri kaynağı olduğuna inanır.

Milli iradenin üstün irade olduğu, hürriyetçi demokratik rejimin Türk Milletine yaraşır yegâne rejim olduğu inancındayız.

Demokratik rejimin "Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir" temel ilkesine tâvizsiz riayetle yaşatılabileceği ve güçlendirilebileceği inancındayız.

Milletin bütünlüğünü bozan her türlü fikri ve fiili harekete karşıyız. Anarşi, terör ve ne maksatla olursa olsun bölücülüğe karşı bütün devlet güçlerinin, Anayasal Kuruluşların, siyasî partilerin ortak bir tavır içinde olmalarını gerekli görürüz.

Siyaseti, kişilerin şahsi ikbal ve makam arama imkânı değil, millete inançla, hizmet arzetme yolu ve yarışı olarak anlıyoruz.

Hürriyet, adalet, eşitlik ve refaha Türk vatandaşının bütün milletlerden fazla lâyık olduğunu, siyaset yolu ile hizmetin bu ideali gerçekleştirmeyi hedef aldığını beyan ederiz.

Milletin derdi bizim derdimizdir.

Doğru Yol Partisi, refahı her vatandaşa adil ulaştırma gayesinde. Kalkınmayı ve refahı birkaç nesil sonrası için değil, öncelikle bu nesil için gerçekleştirme gereğine inanır. Onun için hızlı kalkınma hedefimizdir.

Fakirlik ve çaresizliğe çare bulmak, öncelikle işsiz ve kimsesizlere sahip çıkmak azmindeyiz.

Aziz Türk Milleti,

Doğru Yol Partisi senin bağrından doğmaktadır. Milletin refahı, huzuru, birlik ve bütünlüğü için, barış içinde, uzlaştırıcı, birleştirici yolda olacaktır. Doğru Yol budur. Büyük millî hedefe, doğru yoldan, Doğru Yol'la varılacaktır.

DOĞRU YOL PARTİSİ
Kurucu Heyeti

DOĞRU YOL PARTİSİ TÜZÜĞÜ

BİRİNCİ KISIM

GENEL ESASLAR

KURULUŞ

MADDE 1— DOĞRU YOL PARTİSİ, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sı, Siyasî Partiler Kanunu, seçim kanunları ve diğer ilgili kanunlar çerçevesinde faaliyette bulunan siyasî bir kuruluştur.

Partinin Genel Merkezi Ankara'dadır.

Partinin özel işareti (DYP) ve amblemi (süvarili şaha kalkmış at)'tır.

PARTİNİN AMACI

MADDE 2 — Doğru Yol Partisi,

a) Türkiye Cumhuriyeti Devletinin vatan ve millet bütünlüğüne sahip çıkmak ve korumak,

b) Toplumun huzuru, millî dayanışma ve adalet anlayışı içinde insan haklarına saygılı olarak demokratik, lâik ve sosyal bir hukuk devleti olan Türkiye Cumhuriyetini korumaya ve yüceltmeye çalışmak,

c) Atatürk ilke ve inkılâplarını korumak ve yaşatmak,

d) "Hakimiyet Kayıtsız Şartsız Milletindir" ilkesini bütün unsurları ile hâkim kılmayı, çok partili demokrasiyi korumayı ve yaşatmayı temel görev bilmek,

e) Cumhuriyetimizi ve hür demokratik düzeni her türlü yıkıcı, ayrımcı ve bölücü akımlara karşı korumaya ve güçlendirmeye çalışmak,

f) Milletimizin muasır medeniyet seviyesine ulaşması için hürriyet içinde kalkınmayı mede

niyetçi, hamleci ve ıslahatçı bir ruhla gerçekleştirmek,

g) Millî refahı yükseltmek, yükselen millî refah-tan her yurttaşın faydalanabilmesini sağlayacak sosyal adalet ve sosyal güvenlik sistemlerini gerçekleştirmek, işsizliği, fakirliği, çaresizliği ve cehaleti ortadan kaldırmak,

h) Milletimizin, Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sı ve İnsan Hakları Beyannamesinde ifadesini bulan temel hak ve hürriyetleri ile tarihî, millî ve manevî değerlerini korumak, geliştirmek ve güçlendirmek,

i) Türk milletinin demokrasiye olan inancını ve bağlılığını koruyup geliştirmek ve Devletin bu inanç ve bağlılıktan kaynaklanan demokratik otoritesini sağlamlaştırmak,

j) Bu tüzük ve Parti programında yazılı diğer hususları gerçekleştirmek,

Amacı ile kurulmuştur.

TEMEL ANLAYIŞIMIZ

MADDE 3 – Doğru Yol Partisi,

Bu amaçlara, Atatürk'ün belirlediği Türk Milliyetçiliğinden ve milletimizin tarihî, millî ve manevî değerlerinden medeniyetçilik aşkından alacağı ilhamla hürriyetçi demokratik nizam içerisinde ulaşabileceğine inanır.

Bu amaçlara ulaşmada ve bütün faaliyetlerinde her türlü dil, ırk, renk, cinsiyet, siyasi düşünce ve inanç, din, meshep ve benzeri sebeplerle vatandaşlar arasında ayırım gözetmeyi reddeder.

İKİNCİ KISIM

PARTİ ÜYELİĞİ

ÜYE OLMA ŞARTLARI

MADDE 4 – Partiye,

Türk kültürünü benimsemiş,

Partinin tüzük ve programını imzalayacağı giriş beyannamesi ile kabul eden,

Partiye aidat ödemeyi taahhüt eden,

21 yaşını doldurmuş bulunan,

Medeni ve Siyasi hakları kullanma ehliyetine sahip olan her Türk vatandaşı üye olabilir.

Milletvekili, mahalli idareler ve Parti kongreleri seçimlerinde parti üyesi olmaksızın parti listesinde yer alanlar, seçimleri kazandıkları takdirde, kendiliğinden parti üyesi olurlar.

PARTİYE ÜYE OLAMAYACAKLAR

MADDE 5 – Partiye,

a) Türk vatandaşı olmayanlar,

b) Başka bir partinin üyesi bulunanlar,

c) Kısıtlı olanlar,

d) Kamu hizmetinden yasaklılar,

e) Zimmet, ihtilâs, irtikâp, rüşvet, hırsızlık, dolandırıcılık, sahtecilik, inancı kötüye kullanma, dolanlı iflâs gibi yüz kızartıcı suçlar ile istimal ve istihlâk kaçakçılığı dışında kalan kaçakçılık suçları, resmi ihale ve alım satımlara fesat karıştırmak, Devlet sırlarını açığa vurma suçlarından biri ile mahkûm olanlar.

f) Herhangi bir suçtan dolayı ağır hapis veya taksirli suçlar dışında üç yıl veya fazla hapis cezasına mahkûm olanlar,

g) Türk Ceza Kanununun 2. kitabının 1. Babında yazılı suçlardan veya bu suçların işlenmesini aleni olarak tahrik etmekten mahkûm olanlar.

h) Türk Ceza Kanununun 312. maddesinin ikinci fıkrasında yazılı, halkı, sınıf, ırk, din, mezhep veya bölge farklılığı gözeterek kin ve düşmanlığa açıkça tahrik etme suçundan mahkûm olanlar,

ı) Türk Ceza Kanununun 536. maddesinin birinci, ikinci ve üçüncü fıkralarında yazılı fiillerle aynı kanunun 537. maddesinin birinci, ikinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında yazılı fiilleri siyasi ve ideolojik amaçlarla işlemekten mahkûm olanlar,

Üye olamazlar.

PARTİYE ÜYE OLAMAYACAK KAMU GÖREVLİLERİ

MADDE 6 – Partiye,

a) Hâkimler ve Savcılar, yüksek yargı organları mensupları, yüksek öğretim kurumlarındaki öğretim elemanları, Yüksek Öğretim Kurulu Üyeleri, kamu kurum ve kuruluşlarının memur statüsündeki görevlileri ile yaptıkları hizmet bakımından işçi niteliği taşımayan diğer kamu görevlileri,

b) Özel kanunla veya özel kanunun verdiği yetkiye dayanılarak kurulmuş bankaların ve teşekküllerin yönetim ve denetim işlerinde çalışanlar ile aylık ve yevmiyeli memurları,

c) Kamu yararına çalışan derneklerden özel gelir kaynakları ve özel imkânları kanunla sağlanmış olanların merkez kurullarında görevli bulunanlar,

d) Öğrenciler,

e) Türk Silâhlı Kuvvetleri mensupları üye kaydedilemezler.

PARTİYE KAYIT VE KABUL

MADDE 7 – Partiye üye olmak isteyen bir kimse, iki partilinin tezkiyesini taşıyan bir giriş beyannamesi doldurarak, sürekli oturduğu yahut işlerinin bulunduğu ilçe başkanlığına, alındı belgesi karşılığında verir veya posta ile taahhütlü olarak gönderir. İlçe yönetim kurulu giriş beyannamesindeki bilgileri tam ve yeterli görmediği takdirde müracaat sahibinin durumunu oturduğu yerdeki partililerden veya resmi mercilerden ayrıca sora-bilir. İlçe yönetim kurulu inceleme ve soruşturmasını en geç 15 gün içinde tamamlayarak müracaat sahibinin üye kaydedilmesine veya edilmemesine karar verir ve bu karar ilgilinin ismiyle birlikte karar defterine geçirilir.

Karar müracaatçının üyeliğe kabulü şeklinde ise tarih ve sırasına göre üye kayıt defterine kaydı yapılır.

15 gün içinde karara bağlanmamış olan üyelik müracaatları kabul edilmiş sayılır ve işlemleri tamamlanır.

Karar, isteklinin Partiye alınmaması yolunda ise, bu husus 5 gün içinde kendisine yazılı olarak bildirilir. İlçe yönetim kurulu, üyeliğe kabul etmemeye dair kararlarında gerekçe göstermek zorunda değildir. Talebi reddedilen kişi, ilçe yönetim kurulu kararının kendisine yazılı olarak tebliğinden itibaren 5 gün içinde il yönetim kuruluna başvurabilir. İl yönetim kurulunun 15 gün içinde vereceği karar kesindir.

Bir kimse bütün yurttan yalnız bir ilçede Partiye

ye kaydolabilir. Kayıt yeri o kişinin devamlı oturduğu veya işyerinin bulunduğu mahalle veya köyün bağlı olduğu ilçedir. ye, ikametgahını veya işyerini değiştirmedikçe başka bir ilçeye kaydının naklini isteyemez ve nakledilemez.

Parti yelerine, ilçe başkanlıklarınca, genel merkezin hazırladığı Parti Kimlik Belgesi verilir. Bu belge üyeliğin isbatı için yeterli olup, yer değiştiren üyeler kayıtlarını aktardıkları ilçe başkanlığından yeni kimlik belgesi almak zorundadırlar.

GENEL MERKEZİN KAYIT YETKİSİ

MADDE 8 – Doğru Yol Partisi'ne girmek isteyen TBMM yelerinin Partiye kabulleri ancak Genel İdare Kurulu kararı ile olabilir. Bunlara ait üyeliğe kabul kararı ile giriş beyannamelerinin bir sureti arzu ettikleri ilçeye gönderilerek kayıtları yaptırılır. Genel İdare Kurulu Partiye alınmalarında fayda gördüğü kimselerin alınmalarına karar verdiğinde, bunların giriş beyannameleri, haklarındaki kararın bir sureti ile birlikte, istedikleri ilçeye gönderilerek kayıtlara yaptırılır.

Genel İdare Kurulu Kararı ile Partiye alınan kimselerin yeliği hakkında, ilgili il ve ilçe yönetim kurulları, itirazları bulunduğu takdirde, fikir ve görüşlerini belgeleriyle birlikte Genel İrade Kuruluna bildirirler. Bu kurulun kararı kesindir.

PARTİDEN AYRILMIş OLANLARIN TEKRAR YELİğE ALINMALARI

MADDE 9 – Partiden istifa etmiş olanların Partiye tekrar alınabilmeleri ilçe yönetim kuruluna müracaat ve bu kurulun müsbet kararı ile olur. İlçe yönetim kurulu müracaatı reddederse ilgili, il yönetim kuruluna başvurabilir. İl yönetim kurulu-

nun kararı kesindir.

Partiden ayrılmış olan Merkez Karar Kurulu, Genel İdare Kurulu ve Merkez Disiplin Kurulu eski üyeleri ile milletvekillerinin, Büyük şehir ve il merkezi eski belediye başkanlarının, il ve ilçe eski başkanlarının Partiyeye yeniden alınmaları Genel İdare Kurulu kararı ile olur. Bu karar kesindir.

ÜYE KAYIT DEFTERİ

MADDE 10 – İlçe yönetim kurulu, Genel Merkezce hazırlanıp gönderilen ve ilçe seçim kurulu başkanına tasdik ettirilen bir üye kayıt defteri tutar. Bu defterde, bağlı her köy ve mahalle için yeterli birer bölüm ayrılır. Parti üyeliğine kabul edilenler, mensup oldukları köy veya mahalleye göre sıra numarası verilerek bu deftere kaydedilirler.

Üye kayıt defterinin ihtiva edeceği bilgiler ile kayıtlarla ilgili diğer hususlar, üye giriş beyan-namelerinin tanzimi, doldurulması ve saklanması, bu defterlere istinaden Genel Merkeze gönderilmek üzere hazırlanacak özet bilgilerin nasıl düzenleneceği gibi hususlar yönetmelikte gösterilir.

ÜYELİĞİN PARTİYE SAĞLADIĞI HAKLAR

MADDE 11 – Parti üyeleri,

a) Parti içi toplantılara katılmak, düşünce ve dileklerini bildirmek,

b) Kongre delegeliklerine ve parti organlarına aday olmak, seçildikleri takdirde görev alarak çalışmak,

c) Seçimlerde aday yoklamalarına girebilmek ve seçildikleri takdirde partinin aday listelerinde yer almak,

d) Her türlü seçmek ve seçilmek,

e) Parti program ve tüzüğünün uygulanması ile ilgili görüş ve düşüncelerini, kademelere iletme ederek, parti teşkilât ve görevlilerine yazılı veya sözlü olarak duyurmak haklarına sahiptirler.

ÜYELERE DÜŞEN GÖREVLER

MADDE 12 — Parti üyeleri,

a) Parti içinde karşılıklı sevgi, saygı, feragat ve ahlâk kurallarına dayanan bir fıkır ve ideal beraberliğini oluşturmanın ve sürdürmenin gereğine inanırlar.

b) Parti birliğini korumayı, Parti içi çalışmalarda sevgi ve güven ve ahengi bozacak söz, yayın ve davranışlardan sakınmayı, Partinin tüzük, program, yönetmelik ve yetkili kurul karar ve bildirimlerine uymayı Partiye mensup olmanın verdiği şuur ve anlayışın tabî bir gereği bilirler.

c) Parti ilkelerini anlatmaya, yaymaya ve geliştirmeye çalışırlar.

d) Bağlı oldukları kademelere, Partinin gelişmesi ve Parti meseleleri ile ilgili görüş ve düşüncelerini tam bir açıklık ve gönül rahatlığı ile bildirirler.

e) Parti içi çalışmalarda ve Parti faaliyetlerinde hür tartışmaların, açıklık ve ahengın fayda ve lüzumuna inanırlar.

f) Partinin katıldığı her türlü seçimlerde Partinin ve Partili adayların kazanması için çalışmayı ve oy vermeyi görev sayarlar.

PARTİ ÜYELERİNİN DİĞER VATANDAŞLARLA İLİŞKİLERİ

MADDE 13 – Parti Üyeleri,

a) Türkiye Cumhuriyeti Anayasa'sı ve kanunlarına saygı ve itaatı her şeyin üstünde tutarlar. Başkalarının hak ve hürriyetlerine el ve dil uzatmazlar.

b) Beşerî ilişkilerde ahlâk kurallarına riayet ederler.

c) Vatandaşlar arasında kin, düşmanlık, nefret ve partizanlık gibi davranışlarda bulunmayı reddederler.

d) Bölücü, yıkıcı, ayırıcı ve demokratik inanç ve düzene aykırı her türlü anlayış, tutum ve davranışın karşısında olmayı millî bir görev sayarlar.

e) Milletin mutluluk ve yüksek menfaatlerini herşeyin üstünde tutarak, parti nüfuzunu ve partideki görevlerini bu ilke dışında kullanmaktan dikkatle kaçınırlar.

PARTİDEN AYRILMA VE KAYIT SİLME

MADDE 14 – İlçe Yönetim Kurulu, üyelikten ayrılmayı gerektiren kanunî zorunluluk halleri saklı kalmak üzere,

a) Partiden ayrıldığını, bağlı bulunduğu ilçe başkanlığına şahsen veya taahhütlü mektupla bildiren,

b) Başka bir partiye kaydolduğu anlaşılan, üyenin kaydını, alacağı kararla siler.

Başka bir partiye girmesi sebebiyle kaydının silinmesine karar verilen üyeye, bu karar 5 gün içinde tebliğ edilir. İlgilinin, tebliğden itibaren 5

gün içinde, il yönetim kuruluna itiraz hakkı vardır. İl yönetim kurulu on gün içinde kararını verir ve ilgiliye tebliğ eder. Bu karar kesindir.

Başka bir partiye girdiği anlaşılan üyenin kaydının ilçe yönetim kurulu tarafından silinmediği anlaşıldığı takdirde, İl yönetim kurulu, ilçe yönetim kurulunu göreve çağırır. İlçe yönetim kurulu bu uyarıya rağmen kayıt silme işlemini yapmadığı takdirde, İl yönetim kurulu, bu durumdaki üyenin kaydını silmeye yetkilidir. İl yönetim kurulunun bu kararına karşı Genel İdare Kuruluna yukarıdaki esas ve süreler dahilinde itiraz edilebilir.

c) Partiye üye kaydedilen bir kimsenin, üye kabul edildikten sonra, üye olmaya engel bir durumunun bulunduğu haber alırsa, ilçe yönetim kurulu bu bilgiyi edinmesinden itibaren 10 gün içinde gerekli araştırmayı yapar ve ilgiliyi dinleyerek dosyayı kendi görüşü ile birlikte il yönetim kuruluna gönderir. İl yönetim kurulunun on gün içinde vereceği karar kesindir.

d) Kaydı silinen üyenin istifa mektubu veya işleme esas olan belgeleriyle, kendisinden geriye alınacak Parti Kimlik Belgesi özel bir dosyada saklanır ve üye kayıt defteriyle giriş beyannamesine gerekli not yazılır.

e) Yetkili resmi mercilerin Siyasi Partiler Kanununa göre verecekleri karar veya emir üzerine kaydı silinenler Partinin hiç bir organına itirazda bulunamazlar.

ÜÇÜNCÜ KISIM
YAYIN ORGANLARI
VE
PARTİLİ YAZARLAR

PARTİNİN YAYIN ORGANLARI

MADDE 15 – Partinin kendi malı olan gazete ve dergiler, Genel İdare Kurulunun kendi içinden seçeceği bir veya daha fazla üyenin direktifi ve denetimi altında bulundurulur. Bunlar arasında yönetim ve yayında anlaşmazlık çıktığı takdirde, ihtilâf Genel İdare Kurulu tarafından karara bağlanır.

Alt kademelerce yürütülen süreli veya süresiz yayınlar da yukarıdaki esaslar dahilinde, birinci derecede ilgili yönetim kurulunun direktif ve denetimi altında bulundurulur.

PARTİLİ YAZARLAR

MADDE 16 – Parti üyesi olan yazarlar, kitap, gazete ve dergilerde siyasi felsefe, program ve metod tartışmalarında bulunabilirler. Ancak, bu tartışmalarda Partinin genel tutum ve politikasını, kongre ve kurul kararlarını veya Parti organlarının karar ve icraatını yahut Parti üyelerini tezyif edici veya küçük düşürücü ifadeler kullanamazlar.

DÖRDÜNCÜ KISIM
PARTİ TEŞKİLÂTI
BİRİNCİ BÖLÜM

PARTİNİN TEMEL KURULUŞLARI

TEMEL TEŞKİLÂT

MADDE 17 – Partinin temel teşkilâtı şunlardır:

1- Belde Teşkilâtı

- a) Belde Kongresi
- b) Belde Başkanı
- c) Belde Yönetim Kurulu

2- İlçe Teşkilâtı

- a) İlçe Kongresi
- b) İlçe Başkanı
- c) İlçe Yönetim Kurulu
- d) İlçe Disiplin Kurulu (İlçe yönetim kurulunca teklif ve il yönetim kurulunca kabul edilen ilçelerde)

3- İl Teşkilâtı

- a) İl Kongresi
- b) İl Başkanı
- c) İl Yönetim Kurulu
- d) İl Disiplin Kurulu

4- Merkez Teşkilâtı

- a) Büyük Kongre
- b) Genel Başkan
- c) Başkanlık Divanı
- d) Merkez Karar Kurulu
- e) Genel İdare Kurulu
- f) Merkez Disiplin Kurulu

5- Gruplar

- a) TBMM Grubu
- b) İl Genel Meclisi Grubu
- c) Belediye Meclisi Grubu

Partinin belde teşkilâtı, il ve ilçe merkezleri dışında belediye teşkilâtı olan yerlerde; ilçe teşkilâtı, illerin merkez ilçeleriyle bağlı ilçelerin merkezlerinde; il teşkilâtı, il merkezlerinde; merkez teşkilâtı Ankara'da bulunur.

Belde Teşkilâtı İlçe Başkanlığına, İlçe Teşkilatı İl Teşkilâtına, İl Teşkilâtı da Merkez Teşkilâtına bağlı olarak çalışırlar.

Belde, İlçe, İl ve Merkez organları; Karar defteri, Gelen ve Giden Evrak Kayıt Defteri, Gelir ve Gider defteri ile Demirbaş Eşya Defteri tutmak zorundadırlar.

İlçeler ayrıca Üye Kayıt defteri, beldeler de ilçelerde kayıt ve kabulleri yapılmış olan kendi üyelerinin defterlerini tutarlar.

BELDE, İLÇE VE İL KONGRELERİNİN ZAMANI

MADDE 18 – Normal kongreler iki yıldan az, üç yıldan fazla süre içinde yapılamaz.

Her kademe kendi kongresinin tarihini, çevresinin iklim ve iş durumu ile üst kademe kongre tarihine göre ve üst kademenin tasvibini alarak tesbit eder.

Belde ve ilçe kongrelerine üst kurulca izin verilmediği takdirde, yönetim kurulu daha üst kurula itiraz edebilir. Bu kurulun verdiği karar kesindir.

İl kongresine izin verilmediği takdirde, ilgili il yönetim kurulu durumun bir defa daha gözden geçirilmesini gerekçeli bir kararla Genel İdare Ku-

rulundan isteyebilir. Genel İdare Kurulunun kararı kesindir.

Genel İdare Kurulunca ertelenmiş veya iptal edilmiş kongrelerin yapılmasına izin verilmediği takdirde, Kurul kongrenin gününü de 15 günden az olmamak üzere tayin ederek, ilgili kademelere bildirir. Sürelere riayet etmek şartı ile il, ilçe ve belde kongrelerinin tarihlerini Genel İdare Kurulunun tesbit etmesi mümkündür.

BELDE KONGRESİ, BELDE YÖNETİM KURULU

MADDE 19 – İl ve ilçe merkezleri dışında, belediyesi bulunan yerlerde kurulan belde teşkilâtının kongreleri, kayıtlı üyesi 200'ün üstünde olmayan beldelerde *bütün üyelerden; daha fazla üyesi bulunan beldelerde toplamı 200'ü aşmamak üzere*, mahallelerde seçilecek delegelerden teşekkül eder.

Mahallelerden seçilecek delege sayısının hesaplanması, son milletvekili genel seçiminde Partinin beldede aldığı oy toplamının 200'e bölünmesiyle bir kat sayı bulunması ve mahalle oy miktarının bu katsayıya bölünmesi suretiyle yapılır.

Belde teşkilâtı yönetim kurulu başkan ve üyeleri kendi kongrelerinin tabii üyesidirler.

Geçici yönetim kurulu başkan ve üyeleri de kendi kongrelerine katılırlar, ancak 200'ün üstünde üyesi olan beldelerde ayrıca delege seçilmiş olmadıkları takdirde oy kullanamazlar.

Belde kongresine doğrudan katılacak üyeler veya delegelerle bu delegeleri seçecek Parti üyeleri Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmiş üye listelerindeki Partililerden oluşur.

Belde yönetim kurulu, kongre üyelerinin ilçe kurulunca tasdikli listeleri ile kongrenin yapılacağı yer, gün, saat ve gündemini, ekseriyet temin edilmemesi halinde ikinci toplantının ne zaman yapılacağını, Parti belde binasına ve uygun yerlere asmak suretiyle, kongreden en az on gün önceden başlayarak ilân eder ve bütün bu işlemler tutanakla tespit edilir.

Kongre üyeleri listesine ilgililer, kongreden evvelki beşinci gün saat 17'ye kadar, varsa ilçe disiplin kurulu, yoksa il disiplin kurulu nezdinde itiraz ve şikâyetle bulunabilirler. Bu itiraz ve şikâyet disiplin kurulunca iki gün içinde kesin karara bağlanır.

Belde kongreleri, ilçe kongrelerinin sürelerine uygun olarak, ilçe teşkilâtının gözetim ve denetimi altında yapılır.

Belde kongrelerindeki seçimler yargı denetim ve gözetimi dışındadır. Kongrelerdeki işlemler ve seçimler hakkında ilgililerce, veya kongre üyelerinin 1/5'i tarafından, kongreyi ve seçimleri takip eden iki gün içinde, varsa ilçe disiplin kuruluna, bu yoksa il disiplin kuruluna itiraz veya şikâyetle bulunulabilir ve bu itiraz veya şikâyet disiplin kurulunca üç gün içinde kesin karara bağlanır.

Belde kongresinde, yönetim kuruluna bir başkan, 6 asıl ve 6 yedek üye ile ilçe kongresi için beldeye düşen sayıda delege seçimi yapılır.

İlçe kongresi için seçilecek delege sayısı ilçe kurulunca tespit edilip önceden belde yönetim kuruluna bildirilir.

Belde yönetim kurulu, kendi aralarından gizli

oyla, bir başkan yardımcısı, bir sekreter ve bir muhasıp üye seçer.

Üye adedi 200'ü aşan beldelerin mahallelerindeki kongre delegesi seçimleri ilçe kongresi delege seçimlerine ait usul ve esaslara göre yapılır.

İLÇE KONGRESİ DELEGELERİ

MADDE 20 – İlçe kongresine katılacak üyeler şunlardır:

a) Seçilmiş üyeler: İlçe kongresinin seçilmiş üyeleri, ilçe köy ve mahalleleriyle beldelerden seçilmiş delegelerdir.

İlçe kongresinin delege sayısı, son milletvekili genel seçiminde Partinin ilçede aldığı oy miktarı 10'a bölünerek bulunur. Bu sayı 400'den fazla, 100'den az olamaz.

Köy ve mahallelerle beldelerin her birinden seçilecek delege sayısının tesbitinde, evvelâ her köy ve mahalle ile belde mahallelerine birer delegelik ayrılır; ayrılan bu birer delegeliklerin toplamı, hesap tarzı yukarıda belirtilen ilçe kongresi tüm delege sayısından çıkartılarak bir rakam bulunur, son milletvekili genel seçiminde Partinin ilçedeki oy miktarı bu rakama bölünerek bir delegelik için gerekli katsayı bulunmuş olur; köy ve mahallelerin oy miktarları ayrı ayrı bu katsayıya bölünüp her biri için elde edilecek sayıya evvelce ayrılan birer delegelik ilâve edilir ve seçilecek delege sayıları bulunmuş olur.

Bölme sırasında çıkacak rakamların küsuratında yarıdan az olanlar nazara alınmaz, yarıdan fazla olanlar 1 sayılır.

Köy ve mahalleler ilçe kongresi delegelerinin, o mahalle veya köylerde kayıtlı üyelerden seçil-

meleri şarttır.

Delege seçimlerinin başlama tarihi Genel İdare Kurulunca tespit edilerek kademelere bildirilir.

Delege seçimlerine, ilçe merkezi mahalle ve köyleri ile ilçeye bağlı beldelerin mahallelerinde, Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilmiş listelerdeki üyeler katılabilirler.

İlçe yönetim kurulu, her köy ve mahallede seçimin yapılacağı yer, gün ve saati ve seçmen listelerini Partinin ilçe binası ile köy ve mahallelerdeki uygun yerlere asmak suretiyle, seçimden en az on gün evvel ilân eder.

İlçe yönetim kurulu, köy ve mahallelerde delege seçimlerini yürütmek üzere, kendi içinden bir veya bir kaç üyeyi görevlendirebileceği gibi, münhasıran bu işlemler için köy veya mahalledeki üyelerden birisini de görevlendirebilir.

Seçim sonuçları toplantı başkanı ve yardımcısı ile Parti görevlisi tarafından imzalanacak bir tutanakla tespit edilir ve bu tutanağın bir sureti seçim yapılan yere asılır, iki sureti ilçe başkanına teslim edilir.

Delege seçimlerine karşı, köy veya mahalleden Partiye kayıtlı üyelerce, seçimi takip eden iki gün içinde, gerekçeli olarak, varsa ilçe disiplin kuruluna, yoksa il disiplin kuruluna itiraz edilebilir. Disiplin kurulları ilçe yönetim kurulunun görüşünü de ihtiva eden delege seçim tutanak dosyasını getirip inceleyerek, itirazı üç gün içinde karara bağlar.

Belde mahallelerinin ilçe kongresi delegeleri belde kongresinde seçilir.

Köy ve mahalle delegeliklerinden herhangi bir sebeple boşalma olması halinde, İlçe Yönetim Kurulunca, ıttıladan itibaren bir ay içinde, aynı usullerle yenilerin seçimi yaptırılır.

Delege seçimleriyle ilgili hususlardan Siyasi Partiler Kanununda ve bu Tüzükte bulunmayanlar

yönetmelikte gösterilir.

b) Tabii Üyeler:

İlçe başkanı ve ilçe yönetim kurulu üyeleri ile varsa ilçe disiplin kurulu başkanı ve üyeleri, ilçe ve ilçeye bağlı belediyelerin Partili başkanları ilçe kongresinin tabii üyesidirler. Büyükşehir belediye başkanları dışındaki Partili il belediye başkanları ile merkez ilçe çevresindeki diğer belediye başkanları da merkez ilçe kongresinin tabii üyesidirler.

Geçici ilçe yönetim kurulunun başkan ve üyeleri ilçe kongresine katılabilirler. Ancak, bunlardan delege sıfatını taşımayanların oy kullanma hakları yoktur.

İL KONGRESİ DELEGELERİ

MADDE 21 — İl kongresi seçilmiş üyelerle tabii üyelere oluşur.

a) Seçilmiş Üyeler:

İl kongresinin seçilmiş üyeleri sayısı 600'den fazla ve 300'den az olmamak üzere ilçe kongrelerince seçilmiş delegelerdir.

Kongre seçilmiş üyeleri toplam sayısı, son milletvekili genel seçimde Partinin o ilde aldığı oy sayısının yüzde biri olarak hesaplanır. Bulunan bu sayı 600'dan fazla ise 600 ve 300'den az ise 300 olarak kabul edilir.

İl'in Parti oy toplamı yukarıdaki şekilde bulunan delege sayısına bölünerek bir delegeye karşılık oy sayısını gösteren bir katsayı bulunur. Her ilçenin Parti oy miktarı ayrı ayrı bu katsayıya bölünerek her birinden il kongresine katılacak delege sayısı bulunmuş olur.

Bölme sırasında çıkacak rakamların kûsuratında yarıdan az olanlar nazara alanmaz, yarıdan fazla olanlar 1 sayılır.

Delegeler kongre üyeleri arasından seçilebileceği gibi, o ilçede Patiye kayıtlı diğer üyeler arasından da seçilebilir.

Delege seçimleri Siyasi Partiler Kanununun 21. maddesindeki esaslar dahilinde yapılır.

b) Tabii Üyeler:

İlin partili milletvekilleri, il başkanı ve il yönetim kurulu üyeleri, il disiplin kurulu başkanı ve üyeleri, büyükşehir belediye başkanları il kongresinin tabii üyesidirler. Geçici yönetim kurulu başkan ve üyeleri de kongreye katılabilirler. Ancak, bunlardan ayrıca delege sıfatını taşımayanların oy hakkı yoktur.

DELEGELERİN GÖREV SÜRESİ

MADDE 22 — Belde, ilçe ve il kongrelerinin seçilmiş delegelerinin görev süresi yeni yapılacak kongreye katılacak delegelerin seçimine kadar devam eder. Genel İdare Kurulu gerekli gördüğü takdirde yeni delege seçimine karar verebilir.

KONGRE GÜNDEMİ

MADDE 23 — Kongrelerin gündemi kendi kademelerinin yönetim kurulu tarafından hazırlanır.

Gündemin, kanunlara ve Parti tüzüğüne uygun olarak hazırlanmasından ilgili yönetim kurulu sorumludur. Gündem hazırlanırken üst kademelerin o kongrede görüşülmesini istedikleri hususlar gözönünde bulundurulur.

Kongrede hazır bulunan delegelerin çoğunluğunun kararı ile gündem maddelerinin sırası değiştirilebilir.

Ayrıca, kongre üye tam sayısının en az beşte biri sayısınca üyenin yazılı isteği üzerine ve kongredeki mevcut üyelerin oy çokluğu ile Partinin tüzük ve programına ve Kanunlara aykırı olmayan konuların gündeme alınması kongrece kararlaştırılabilir.

SEÇİM YAPILACAK KONGRE ÖNCESİ RESMİ İŞLEMLER

MADDE 24 — Seçim yapılacak ilçe veya il kongrelerinin toplanmasından en az onbeş gün önce kongreye katılacak delegeleri gösteren listeler yetkili seçim kurulu başkanına iki nüsha halinde verilir. Ayrıca, toplantının gündemi, yeri, günü, saati ile çoğunluk sağlanamadığı takdirde yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlar da bildirilir. Seçim Kurulu başkanı tarafından onaylanan listeler ile toplantıya ilişkin diğer hususlar, toplantı tarihinden yedi gün önce, ilçe veya il binasına asılmak suretiyle ve üç gün süreyle ilân edilir. İlân süresi içinde yapılacak itirazlar hâkim tarafından incelenerek karara bağlandıktan sonra listeler kesinleşir ve kesinleşen listeler ile toplantıya ilişkin diğer hususlar kongrede esas alınır.

DAVET, YOKLAMA VE KONGRENİN AÇILMASI

MADDE 25 — Kongrenin toplanacağı gün, saat ve yer ile gündemi, kongre gününden en az on gün önce, o yerdeki alışılmış ilân vasıtaları ile ilân edilir. Gazete ile ilâna lüzum bulunup bulunmadığına ilgili yönetim kurulunca karar verilir.

İlçe ve il yönetim kurulları, toplantıdan en az yedi gün önce, kongreye katılacak delegelere yazılı davet çıkararak Kongrenin yerini, gününü, saatini

ve gündemini, ilk toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde ikinci toplantı ile ilgili hususları bildirirler.

Seçim yapılacak kongreye, Siyasi Partiler Kanununun 21. maddesinde tespit edilen esaslar dahilinde kesinleşen listelerde isimleri bulunan delegeler katılabilirler.

Her kademe kongresi, kendi yönetim kurulu başkanı veya ikinci başkanı, yahut yönetim kurulundan bir üye tarafından yoklama yapıldıktan sonra üye tam sayısının yarısından bir fazlasının mevcudu ile açılabilir. İlgili yönetim kurulundan hiç kimse kongreye katılmamış ise, kongre bir üst yönetim kurulunun görevlendireceği kişi tarafından yoklama yapılarak açılır.

İlk toplantıda salt çoğunluk sağlanamadığı takdirde toplantı ertesi güne bırakılır. İkinci toplantı aynı yerde, aynı saatte ve aynı gündemle, hazır bulunan delegelerle yapılır.

KONGRE BAŞKANLIK DİVANI

MADDE 26 – Kongreler açıldıktan sonra, bir kongre başkanı ile yeteri kadar ikinci başkan ve kâtip üyeden ibaret başkanlık divanı teşkil edilir. Başkan adayı bir kişi ise, seçim işaret oyu ile yapılır, aday birden fazla ise, gizli oya başvurulur. Diğer üyeler işaret oyu ile seçilirler. Divan, kararlarını çoğunlukla verir.

Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafın dediği olur.

Kongre başkanı toplantıyı yönetir, gündemi uygular, toplantı düzenini sağlar.

Görüşmeler sırasında toplantı düzenini bozanlara Divan Başkanı önce ihtar verir, iki ihtara

rağmen düzeni bozmaya devam edenler toplantıdan, oy hakları saklı kalmak şartı ile çıkartılır. Başkan, konuşma sırasında gündem veya konu dışına çıkanları önce uyarır, ısrar etmesi halinde sözünü keser.

Kongre başkanı, Siyasi Partiler Kanununun 4. kısmında yazılı yasaklara aykırı konuşma yapan veya davranışta bulunan kongre üyelerine derhal müdahale eder, bu yola gidenlerin sözünü keser ve gerekli görürse toplantıdan çıkarır. Dinleyicilerden bu yola gidenler olursa, bunları dışarı çıkarttırır ve gerekli görürse toplantıya ara verir, dinleyici yerlerini boşalttırabilir.

KONGRENİN GÖREV, YETKİ VE DÜZENİ, TUTANAKLARI

MADDE 27 — A) Kongrelerin çalışmalarında gündem esastır, ancak tüzüğün 23. maddesinin ikinci fıkrası hükümleri saklıdır.

İlçe ve il kongreleri, kendi kademelerinin üst. karar ve denetim organıdır.

Bu sıfatla:

a) Kendi kademesi yönetim kurulunun çalışma raporunu ve faaliyetlerini görüşür. İlçe ve il kongrelerinden önce kurullarının çalışma raporu okunur, görüşülerek karara bağlanır.

b) Yönetim Kurulunun gelir-gider ve harcamalarını gösteren yıllık kesin hesap raporu ile gelir-gider cedvelleri ve bilânçoları kongreye sunulur. Kongre, yönetim kurulunun gelir ve giderleri ile bunlara ait belgeleri kuracağı bir komisyona ıncelletir. Komisyon en kısa zamanda incelemelerini tamamlayarak raporunu başkanlık divanına verir. Komisyon raporu kongrece görüşölüp kabul

veya reddedilir. Kongre, yönetim kurulunun hesap raporunu onayladığı takdirde bu kurul ibra edilmiş olur.

İlçe ve il kongrelerinden çalışma raporu ile hesap durumu hakkında görüşme yapıp karar verilmeyen yeni seçimlere geçilemez.

c) Kongreler, gelecekteki hizmet ve çalışmalarını için yeni seçilecek yönetim kurullarına gerekli direktif ve kararları verirler.

d) Kongrelerde kanunların yasakladığı hususlar dışında her türlü genel siyasi konular ile ülke ve bölge meseleleri ve mahalli kamu hizmetleri hakkında görüşme yapıp karar alınabilir.

e) Kongreler, üyelerin tekliflerini inceler, yetkili olduğu konuları karara bağlar, yetkisi dışında olanları yönetim kurulu kanalı ile ilgili kademelere bildirir, kongre üyelerinin dilek ve şikayetlerini değerlendirir.

f) İlçe kongreleri, ilçe başkanını, ilçe yönetim kurulunun asıl ve yedek üyelerini, il yönetim kurulunca uygun görülmüş olması halinde ilçe disiplin kurulu asıl ve yedek üyelerini, il kongresine katılacak delegeleri; il kongresi il başkanını, il yönetim kurulunun asıl ve yedek üyelerini, il disiplin kurulunun asıl ve yedek üyelerini ve büyük kongreye katılacak delegeleri seçer.

g) Kongrelerde, kanunların ve Parti tüzüğünün verdiği diğer görevler yerine getirilir.

Kongrelerde, gündemdeki konular üzerinde konuşmak isteyen üyelere sıra ile söz verilir. Kademe yönetim kurulu başkanı ile bu kurul adına söz isteyenler ve komisyon başkan ve sözcülerine öncelikle söz verilir.

Kongreler, çalışmalarını hızlandırmak üzere yeteri kadar komisyon kurabilirler. Komisyonların üye sayısı üç-yedi kişi olabilir. Her komisyon kendi üyeleri arasından bir başkan ve bir sözcü seçer. Komisyonlar kendilerine havale edilen işleri en kısa zamanda inceleyerek raporlarını divan başkanına sunarlar. Görüşmelerde bu raporlar esas alınır.

Kongrelerde, ilçe ve il başkanları ile yönetim ve disiplin kurullarının asıl ve yedek üyeleri ve bir üst kongreye katılacak delegeler Siyasal Partiler Kanunun 21. maddesi uyarınca seçilir.

Seçim kurulu başkanı, bir başkan ile iki üyeden oluşan yeteri kadar seçim sandık kurulu oluşturur. Sandık Kurulu Başkanı ile bir üyesi memurlar, diğer üyesi de aday olmayan Parti üyeleri arasından olur. Ayrıca, her sandık için aynı şekilde üçer yedek üye belirlenir. Seçim sandık kurulu başkanının yokluğunda, kurula memur üye başkanlık eder.

Seçim sandık kurulunca açıklanan seçim sonuçları kongre tutanağına geçirilir. Kongre tutanakları, kongre başkanlık divanınca en az üç suret olarak düzenlenir ve yeni seçilen yönetim kuruluna teslim edilir. Bu tutanakların birer sureti sırasıyla üst kademelere gönderilir.

KONGRELERDE YAPILACAK SEÇİMLER

B) Kongrelerde seçilecek organlara adaylık müracaatı için kongre başkanlığınca bir süre tespit edilerek kongreye duyurulur.

Bu süre sonunda adaylar ilan edilir.

Aday listeleri, adaylarca, organlara göre, ayrı ayrı veya tek liste halinde yedekleri de gösterilmek üzere hazırlanıp yeteri kadar çoğaltılmış olarak süresi içinde Kongre Başkanlığına verilir.

Kongre Başkanlığı bu listeleri, mühürlenip oy pusulası haline getirilmek üzere, İlçe Seçim Kurulu Başkanına verir. İlçe Seçim Kurulu Başkanlığınca mühürlenene listeler oy pusulası olarak Sandık Kuruluna verilir.

Yönetim Kurulu Başkanı ve üst kongre delegeleri dışındaki organlar için listelerde gösterilecek asıl ve yedek üye aday sayısı her organa seçilecek üye sayısının tamamından çok ve yarısından eksik olamaz.

Seçimlerde tek liste kullanıldığı ve bu listedeki isimler seçilecek üye sayısından fazla olduğu takdirde, seçmenlerce, listede bulunan aday isimleri karşısına, seçilecek üye sayısından çok ve yarısından az olmamak üzere işaret konmak suretiyle tercih yapılır.

Sayet, seçimi yapılacak her organ için birden fazla liste mevcut ise, seçmen bunlardan herhangi birisi üzerinde, mevcut bütün adayları dikkate alarak gerekli gördüğü değişikliği yapabilir, bir listedeki isimlerden bir kısmını silip, yerlerine diğer listelerden isimler yazabilir. Ancak seçeceği aday sayısı, seçilecek miktardan fazla ve yarısından eksik olamaz.

İşaretlemede veya silip yazmada yukarda belirti

len miktar ve nispetlere uyulmaması oy pululasının geçersiz sayılmasını gerektirir.

Seçimlerde birden fazla listede isimleri bulunan adayların aldıkları oy, ayrı ayrı listelerden aldıkları oyların sayılıp toplanması suretiyle tespit edilir.

Kongrelerde seçimler Siyasal Partiler Kanununun 21. maddesi esaslarına göre yapılır ve ilçe seçim kurulunca kongrede yeteri kadar sandık kurulu bulundurulur.

Kongrede bulunan delegelerin tamamı oy kullandıktan ve sandık kurulunca yapılan uyarıya rağmen, oy kullanacak başka seçmen kalmadığı anlaşıldıktan sonra, durum sandık kurullarınca tutanakla tespit edilerek sandıklar açılır ve oy sayımına başlanır.

KONGRESİNİ YAPMAYAN KADEMELER

MADDE 28 – Her ne sebeble olursa olsun, normal kongresini yapmamış olan belde, ilçe veya il teşkilatı üst kademe kongresine katılamaz.

OLAĞANÜSTÜ KONGRELER

MADDE 29 – Belde kongresi, kongre delegelerinden en az beşte birinin yazılı isteği üzerine veya belde yönetim kurulunun, yahut üst kademe yönetim kurullarının kararı ile olağanüstü toplanır.

İlçe kongresi, kongre üyelerinden en az beşte birinin yazılı isteği üzerine veya ilçe yönetim kurulunun, yahut üst kademe kurullarının kararı ile olağanüstü toplanır.

İl kongresi, kongre üyelerinden en az beşte birinin yazılı isteği üzerine veya il yönetim kurulunun, yahut Genel İdare Kurulunun kararı ile

olağanüstü toplanır.

Olağanüstü kongrelerin gündemi toplantı talebinde bulunanlarca tesbit edilir. Olağanüstü kongrelerde sadece gündemde yer alan konular görüşülerek karara bağlanır, seçim yapılamaz. Gündemi seçim olan olağanüstü kongre talebi nazara alınmaz.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

İLÇE VE İL

YÖNETİM KURULLARININ TEŞKİLİ

MADDE 30 – İlçe ve il yönetim kurulları kendi kademe kongreleri tarafından Siyasi Partiler Kanununun 21. maddesi esasları dahilinde seçilirler.

İlçe yönetim kurulu, son nüfus sayımına göre, 75000'e kadar nüfusu olan ilçelerde, ilçe başkanı ve 10 üyeden, 75000'den fazla nüfuslu ilçelerde ilçe başkanı ve 14 üyeden oluşur.

İl yönetim kurulu, nüfusu 400 000'e kadar olan illerde il başkanı ve 14 üyeden, 400 000'den fazla nüfuslu illerde il başkanı ve 20 üyeden oluşur.

Bu kurulların asıl üyeleri kadar da yedekleri seçilir.

İlçe yönetim kurulu başkan ve üyeleri, iş hacmine göre, kendilerince kararlaştırılıp, bir veya iki başkan yardımcısı ile bir sekreter ve bir muhasip üye seçerler. Bu seçimler ve başkan yardımcısı sayısının tespiti gizli oyla yapılır.

Belde, ilçe ve il yönetim kurullarında boşalma halinde, yedeklerin sıra ile çağrılması suretiyle eksik tamamlanır. Herhangi bir sebeple yedek üye kalmaması ve yönetim kurulunun tam sayısına

göre karar nisabını kaybetmesi halinde yönetim kurulu münfesi sayılır.

Kurulacak yeni ilçelerde parti ilçe yönetim kurulları, ilgili il yönetim kurulunun görüşü alınarak, Genel İdare Kurulu tarafından teşkil edilir.

BAŞKAN VE YÖNETİM KURULLARININ SÜRESİ VE GÖREV BÖLÜMÜ

MADDE 31 — Yönetim kurulu başkanları en çok 3 yıl için seçilirler.

Aynı kişi, ara verilmeksizin 5 defadan fazla başkan seçilemez. Yeniden seçilebilmesi için aradan 4 yıllık bir sürenin geçmesi zorunludur.

Yönetim kurullarının görev süresi gelecek normal kongreye kadar devam eder. Bu süre içinde ölen, istifa eden veya müstafi sayılan, yahut başka sebeplerle ayrılanların yerine, almış oldukları oy sayısına göre yedekler çağrılır.

BAŞKAN: Kendi kademesinin sınırları içinde Partiyi temsil eder. Yönetim kurulunun gündemini hazırlar bağlı teşkilatı denetler yazışmalar yapar. Ancak, mali işlerle ilgili yazışmalarda muhasip üyenin, diğer yazılarda sekreter üyenin imzası da bulunur. Acil hallerde başkan, sorumluluğu üzerine alarak yalnız kendi imzasıyla yazışma yapabilir.

BAŞKAN YARDIMCILARI: Başkanın yardımcısıdır. Onun tarafından verilen işi yürütürler ve başkanın bulunmadığı hallerde onun yetkilerini kullanırlar.

Başkan Yardımcıları, il başkanı tarafından teşkilat, basın ve propoganda ve seçim işleri ile görevlendirilirler. İl başkanı, başkan yardımcısına ek görevler verebilir. İl başkanının yok-

luğunda, başkan yardımcıları yukardaki sıraya göre başkana vekâlet ederler.

SEKRETER ÜYE: Kanun, Parti tüzük ve yönetmelikleri uyarınca tutulması gereken defter, kayıt ve dosyaları tutar. Yönetim kurulu kararlarını deftere yazar ve üyelere imza ettirir. Bütün Kayıt ve dosyaları başkanla birlikte muhafaza eder. Başkan ve yardımcıları bulunmadığı zaman Partiyi temsil eder.

MUHASİP ÜYE: Yönetim kurulunun hesap işlerini yürütür. Kanun, Parti tüzük ve yönetmelikleri gereğince, tutulması gereken muhasebe defter ve kayıtlarını tutar. Başkan ve muhasip üye, harcamaların kurul kararlarına uygunluğundan birlikte sorumludurlar. Aidatları tahsil eder, yönetim kuruluna Partiye gelir sağlama imkanlarını teklif eder, üst kademelere sunulmak üzere kesin hesap raporlarını yıllık bütçe tasarılarını ve kongreye sunulmak üzere bilançolarını hazırlar.

YÖNETİM KURULLARININ GÖREVLERİ

MADDE 32 – Belde, İlçe ve İl Yönetim Kurullarının görevleri şunlardır:

a) Kanun, Parti Tüzüğü ve Yönetmeliklerinin gereklerini, Merkez Karar Kurulu ve Merkez Yönetim Kurulu kararlarını yerine getirmek, üst kademelerin talimatlarına ve kararlarına uymak, kendi kademe kongresinin kararlarını uygulamak, bağlı teşkilatı denetlemek, aralarında ahenk ve koordinasyonu sağlamak,

b) Partinin siyasi görüş ve felsefesi ile genel politikasını çevresinde anlatmak ve yaymak, halkın Partiye sevgisini ve oy verme temayülünü

arttırmaya çalışmak, Partinin gelişmesi için düşündüklerini üst kademelere bildirmek,

c) Seçimlerde Partiyi ve Parti adaylarını kazandırmaya çalışmak,

d) Ülkenin ve kendi çevresinin genel ve mahalli meseleleriyle ilgilenmek, görüşlerini üst kademelere bildirmek,

e) Kendi çevresindeki bütün siyasi çalışmaları yakından takip ederek değerlendirmek, çevresinin sosyal, ekonomik, sağlık, bayındırlık gibi işleri hakkında mahalli belediye ve il genel meclislerinde bulunan üyelerini aydınlatmak,

f) Seçimlerde yapılması gereken çalışmaları çevresinin özelliklerini dikkate alarak kamu huzur ve güvenini bozmadan yürütmek,

g) Kademesinde tutulması gereken defter, kayıt ve dosyaları tutmak ve sağlamak,

h) Kademe kongrelerinin gündemini hazırlamak, bu kongrelere sunulmak üzere çalışma raporu, yıllık bütçe tasarısı ve kesin hesap raporları ile gelir gider cetvelleri ve bilançoları hazırlamak, bunları kanunda yazılı süreler içinde üst kademelere göndermek,

i) Parti gelirlerinin en elverişli şekilde toplanmasına, kanuna uygun yeni gelir kaynakları bulunmasına çalışmak, gerekli harcamaları usulüne uygun şekilde kararlaştırmak,

j) Çevresindeki partililer ve bütün vatandaşlar arasında dostluk ve kardeşlik bağlarını yaymaya çalışmak,

k) Görevleriyle ilgili konularda partililerin yardımlarından faydalanmaya çalışmak, gerekli gördüğü zaman çalışma grupları kurarak düşünce,

görüş ve çalışmalarını geliştirmek, bu amaçla toplantılar düzenlemek,

l) Âcil durumlar dışında, yazışmalarında kademe sırasını gözetmek, kademeler arası temas ve yazışmalarda saygı ve nezaket kuralları ile hizmet ahengini korumak ve gözetmek,

m) Yönetim kurulu kararına istinaden, Partide çalıştırılması gereken daimi hizmetlilerin işe alınmalarını, çıkarılmalarını, ücretlerinin tespiti veya arttırılmasını yapmak.

n) Her köy ve mahalleden seçilmiş ilçe kongresi delegelerinden birisini köy veya mahallenin (Parti Görevlisi) olarak görevlendirip, köy ve mahalleler halkı ile Partinin haberleşmesini ve irtibatını sağlamak.

YAPILMAYACAK İŞLER

MADDE 33 – Yönetim Kurulları ile bu kurulların başkan ve üyeleri:

a) Genel İdare Kurulunun izni olmaksızın kademelerini aşan Parti genel politikası hakkında demeç veremezler. Kendi kademelerinin bulunduğu yerdeki resmi makamlardan daha yukarı makam ve mercilerle yazışmaya giremezler, ancak zorunlu hallerde bir üst kademeye bilgi vermek suretiyle veya onun aracılığı ile lüzumlu takipte bulunabilirler.

b) Bağlı oldukları Parti üst kademesi ile ilgi ve ilişkilerini kesmeye karar veremezler. Üst kademeye dinletemedikleri bir istek ve şikâyetleri bulunduğu taktirde, bağlı oldukları kademeye bilgi vermek suretiyle, onun bir üstündeki kademeye başvurabilirler.

YÖNETİM KURULU TOPLANTILARI

MADDE 34 – Yönetim Kurulları, üye tam sayılarının yarıdan fazlası ile toplanır. Bu kurullar toplantılarını teşkilât binasında yapar. Kurul üyesi olmayanlar toplantıya katılamaz. Belde ve ilçe yönetim kurulları en geç 15 günde bir normal

şekilde toplanır. Bu toplantıların günü ve saati önceden tespit edilerek karar defterine işlenir, bütün üyelere imza ettirilir. Yönetim Kurulları gerekli gördüklerinde daha sık toplanmayı kararlaştırabilirler. Kararlar, toplantıya katılanların salt çoğunluğu ile alınır. Haklı bir özürü olmaksızın üst üste normal veya zamanı ayrıca kararlaştırılarak imza karşılığı bildirilen üç toplantıya katılmayan üye görevinden çekilmiş sayılır. Görevden çekilmiş sayılan üyenin bir üst yönetim kuruluna itiraz hakkı vardır. Üst yönetim kurulunun kararı kesindir.

YÖNETİM KURULLARINDA BOŞALMA

MADDE 35 — Yönetim Kurullarının infisahı halinde boşalan belde yönetim kurulları yerine İl yönetim kurulunun tasvibiyle İlçe yönetim kurulunca; İlçe yönetim kurulları yerine genel idare kurulunun tasvibi ile İl yönetim kurulunca ve İl yönetim kurulu yerine Genel İdare Kurulunca geçici yönetim kurulları teşkil edilir. Bu kurullar, seçilmiş kurulların yetkilerine sahiptirler. Geçici yönetim kurulları belde ve ilçelerde 30 gün içerisinde, illerde 45 gün içerisinde kongrelerini yapmak zorundadırlar.

Bu süre içinde kongresini yapmayan yönetim kurullarının görevi sona erer.

İlçe ve İl başkanlığının herhangi bir sebeple boşalması halinde yedekte sırada bulunan üye göreve çağrılarak yönetim kurulunca yeni başkan seçilir. Bu suretle seçilen ilçe veya il başkanının görevi normal kongreye kadar devam eder.

MÜTEŞEBBİS KURULLAR

MADDE 36 — Müteşebbis belde, ilçe ve il yönetim kurulları Partinin o yerde ilk kuruluşunda yetkili organlarca, kurulan kurullardır.

Bu kurullar, kongrelerince seçilmiş olan yönetim kurullarının görev ve yetkilerine sahiptirler.

Bu görev ve yetkileri kademe kongresine kadar kullanırlar, geçici il, ilçe, belde ve disiplin kurullarında yedek üye aranmaz.

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA VE GEÇİCİ KURULLAR

MADDE 37— Yönetim Kurullarına:

1) Haklarında Siyasi Partiler Kanunu'nun 101. Maddesinin (d/1) bendi uyarınca işlem yapılmış olmasının istenmiş olması,

2) Siyasi Partiler Kanunu ile Parti tüzük ve yönetmelikleri gereğince tutmaları gereken defter ve kayıtları usulüne uygun şekilde tutmamaları, muhafaza etmemeleri, bu defter ve kayıtlar üzerinde bilerek değişiklik yapmaları veya tahri-fatta bulunmaları,

3) Parti menfaatlerini açık ve ağır bir şekilde zedeleyecek veya sarsacak davranışlarda bulunmaları,

hallerinde, ilgililer kanuni sorumlulukları saklı kalmak kaydıyla Genel İdare Kurulunca aşağıdaki şekilde işten el çektirilebilir:

a) İlçe yönetim kurulu, bir belde yönetim kurulu hakkında işten el çektirmeyi gerekli kılan herhangi bir durum tespit ettiği takdirde, bu durumu gerekçeli bir kararla il yönetim kuruluna bildirir ve belde başkanını veya belde başkanı dahil belde yönetim kurulu üyelerinin tamamının yahut bir kısmının işten el çektirilmesini isteyebilir.

İl yönetim kurulu da bir ilçe yönetim kurulu hakkında işten el çektirmeyi gerekli kılan her-

hangi bir durum tespit ettiği takdirde bu durumu gerekçeli bir kararla Genel İdare Kuruluna bildirir. İl yönetim kurulu, gerekçeli kararında ilçe başkanının veya ilçe başkanı da dahil ilçe yönetim kurulu üyelerinin tamamının yahut bir kısmının işten el çektirilmelerini isteyebilir.

Kademelerde teftiş ve inceleme yapmakla görevlendirilen müfettişler de aynı şekilde talepte bulunabilirler.

İl yönetim kurulunca ilçenin, Genel İdare Kurulunca il yönetim kurulunun böyle bir talebi üzerine gerekli inceleme yaptırılır ve sonunda başkanlara veya başkan dahil yönetim kurulu üyelerinin tamamına yahut bir kısmına işten el çektirilebilir.

b) Genel İdare Kurulu re'sen yahut parti müfettişinin göstereceği lüzum üzerine il başkanına veya il başkanı dahil il yönetim kurulu üyelerinin tamamına yahut bir kısmına işten el çektirebilir.

İşten el çektirilen belde, ile ve il yönetim kurulları yerine 35. maddenin birinci fıkrası hükümlerine göre geçici yönetim kurulları teşkil edilir ve bunlar aynı fıkradaki süreler içinde kongrelerini yapmak zorundadırlar. Süresinde kongresini yapmayan geçici kurulların görevleri sona erer.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM

MERKEZ TEŞKİLATI

1. BÜYÜK KONGRE

BÜYÜK KONGRENİN KURULUŞU

MADDE 38 – Büyük Kongre, seçilmiş üyelerle tabii üyelerden teşekkül eder.

a) Seçilmiş üyeler:

Seçilmiş üyeler, TBMM üye tam sayısının iki katından fazla olmamak üzere il kongrelerince seçilmiş delegelerdir.

Her ilden kongreye katılacak delege miktarı, Par

tinin son Milletvekili Genel Seçiminde büyük yurt-
ta aldığı oy sayısının 900'e bölünmesiyle buluna-
cak katsayıya, o ilde alınan oy miktarının
bölünmesi suretiyle tespit edilecek miktardır.
Büyük Kongreye katılacak delegeler il kongresinin
kendi üyeleri arasından veya o ildeki Parti üyeleri
arasından seçilebilir. Büyük Kongre delegelerinin
seçimi Siyasal Partiler Kanununun 21. maddesi
uyarınca yapılır. Seçilmiş Büyük Kongre Delegeler-
inin görevi, yeni yapılacak kongreye katılacak de-
legelerin seçimine kadar devam eder.

b) Tabii üyeler:

Parti üyelikleri devam eden Kurucular, Parti Üyesi
Bakanlar ve Milletvekilleri, Büyük Kongrenin top-
landığı tarihte görevde bulunan Parti Genel
Başkanı ile, Merkez Karar Kurulu, Genel İdare Ku-
rulu ve Merkez Disiplin Kurulu Üyeleri, Büyük
Kongrenin tabii üyesidirler. (EK. 1-LİSTE)

Taşıdıkları sıfat dolayısıyla Büyük Kongre üyesi
olanlar, il kongrelerince delege seçilemezler.

BÜYÜK KONGRENİN GÖREV VE YETKİLERİ

MADDE 39 – Büyük Kongre'nin Görev ve yetkileri
şunlardır:

a) Parti Genel Başkanını, Merkez Karar Kurulu-
nun 70 asıl ve 10 yedek üyesini, Genel İdare Kurulu-
nun 40 asıl ve 10 yedek üyesini, Merkez Disiplin
Kurulunun 15 asıl ve 5 yedek üyesini seçmek.

b) Partinin tüzük ve programında değişiklik yap-
mak,

c) Partinin gelir gider kesin hesabını kabul, Mer-
kez Karar Kurulunu ve Genel İdare Kurulunu ibra
etmek veya etmemek,

d) Kanunlar ile Partinin tüzük ve programı çerçevesinde, toplumu ve Devleti ilgilendiren konularda veya kamu faaliyetleri hakkında Siyasî Partiler Kanunu'nun 14. Maddesindeki yazılı esaslar dahilinde görüşme yaparak kararlar almak,

e) Partinin genel politikası hakkında temenni veya bağlayıcı kararlar almak,

f) Genel İdare Kurulunun teklifi üzerine disiplin cezalarını affetmek,

g) Kanunlarda veya Partinin tüzüğünde verilen diğer görevleri yerine getirmek.

BÜYÜK KONGRENİN TOPLANTILARI,

GÜNDEMİ

MADDE 40 —

a) Normal toplantılar:

Büyük Kongrenin normal toplantıları, Genel İdare Kurulunun gizli oyla tespit edeceği yer ve zamanda yapılır.

Ancak bu toplantılar iki yıldan az ve üç yıldan fazla süre içinde yapılamaz.

b) Olağanüstü toplantılar:

Gerekli gördükleri zaman Partinin Genel Başkanı, Genel İdare Kurulu tarafından veya büyük kongre delegelerinin en az beşte birinin yazılı isteğiyle Büyük Kongre olağanüstü toplantıya çağrılabilir. Bu toplantılarda sadece toplantıyı gerektiren konular görüşülür ve karara bağlanır. Olağanüstü toplantılarda seçim yapılamaz.

Büyük Kongre toplantılarının yeri, zamanı, gündemi en az 15 gün önce bütün il başkanlıklarına bildirilir. Toplantının gazete ilânına gerek olup olmadığına Genel İdare Kurulu karar ve-

rır. İlk toplantıda çoğunluk sağlanamadığı takdirde ikinci toplantı için ayrıca davet yapılır. İkinci toplantı, toplantıya katılan üyelerle yapılır.

Büyük kongrenin gündemini Genel İdare Kurulu hazırlar. Olağanüstü toplantının gündemi ise daveti yapan organca düzenlenir.

Seçim yapılacak Büyük Kongrenin yeri, günü, saati ile çoğunluk sağlanamadığı takdirde, yapılacak ikinci toplantıya ilişkin hususlar ve toplantı gündemi, Yüksek Seçim Kurulunca belirlenecek İlçe Seçim Kurulu Başkanına, toplantıdan en az 15 gün önce bildirilir ve kongreye katılacak delegelerin listesi verilir. Yetkili seçim kurulu başkanınca aynı kanunun 21. maddesine göre onaylanmış liste ile toplantıya ilişkin diğer hususlar Büyük Kongrede esas alınır.

YOKLAMA, DİVAN SEÇİMİ AÇIŞ KONUŞMASI, RAPORLARIN OKUNMASI

MADDE 41— Büyük Kongre, Parti Genel Başkan Yardımcılarından birisinin veya Genel Sekreterin yapacağı yoklamadan sonra, üye tam sayısının salt çoğunluğunun mevcudu ile açılır. İlk çağrı üzerine salt çoğunluk sağlanamadığı takdirde toplantı ertelenir. İkinci çağrı üzerine toplantıya katılan delegelerle yetinilir.

Kongre, gündeme geçmeden önce bir Divan Başkanı, kararlaştırdığı sayıda Başkan Yardımcısı ve Katip Üye seçerek Başkanlık Divanını teşkil eder. Divan Başkanı gizli oyla seçilir.

Aday bir kişi olduğu taktirde seçim işaret oyu ile yapılır. Başkan Yardımcıları ve Katip Üyeleri işaret oyu ile seçilirler.

Kongre Başkanlık Divanı, gündemi uygulamak, toplantıyı yönetmek, toplantıda düzeni sağlamak, düzeni bozanlara karşı toplantıdan çıkarma dahil gerekli müeyyideler uygulamak, toplantı tutanağını tanzim ve imza etmekle görevlidir. Kararlarını salt çoğunlukla verir ve oyların eşitliği halinde başkanın dediğı olur.

Büyük Kongrede divanın teşkilinden sonra açış konuşmasını yapmak üzere Genel Başkana söz verilir. Bu konuşmayı müteakkip Genel Başkan Yardımcılarından biri tarafından Merkez Karar Kurulunun ve Genel İdare Kurulunun çalışma raporları okunur.

GÖRÜŞMELER VE KONGRE DÜZENİ

MADDE 42- Büyük Kongrede müzakereler gündemdeki sıraya göre yürütölür. Kongrede hazır bulunan delegelerin çoğunluğunun kararı ile gündem maddelerinin sırası değıştirilebilir.

Ayrıca kongre üye tam sayısının beşte biri sayısınca üyenin yazılı isteğı üzerine kanunlara, Partinin Tüzük ve Programına aykırı olmayan konuların gündeme alınması kongrede mevcut üyenin oy çokluğu ile kararlaştırılabilir.

Genel İdare Kurulu'nun çalışma ve kesin hesap raporları görüşölüp karara bağlanmadan yeni seçimlere geçilemez.

Görüşmelerde söz isteyenlere sıra ile söz verilir. Genel Başkan, Merkez Karar Kurulu ve Genel İdare Kurulu temsilcileriyle komisyon başkan ve sözcülerine öncelikle söz verilir.

Görüşmeler sırasında toplantı düzenini bozanla

ra Divan Başkanı önce ihtar verir, iki ihtara rağmen düzeni bozmaya devam edenler toplantıdan, oy hakları saklı kalmak kaydıyla çıkarılır. Başkan, konuşma sırasında gündem veya konu dışına çıkanları önce uyarır, ısrar etmesi halinde sözünü keser.

Kongre Başkanı, Siyasi Partiler Kanununun 4. kısmında yazılı yasaklara aykırı konuşma yapan veya davranışta bulunan kongre üyelerine derhal müdahale eder, bu yola gidenlerin sözünü keser ve gerekli görürse toplantıdan çıkarır. Dinleyicilerden bu yola giden olursa, bunları dışarı çıkarttırır ve gerekli görürse toplantıya ara verir. Dinleyici yerlerini boşalttırabilir.

KOMİSYONLAR

MADDE 43 – Büyük Kongre aşağıdaki komisyonları kurar:

a) Tüzük, Program ve Partinin Genel Politikasıyla ilgili teklifleri inceleme komisyonu (Parti Meseleleri Komisyonu)

b) Toplumu, Devleti, kamu faaliyetlerini ilgilendiren Teklifleri İnceleme Komisyonu (Ülke Meseleleri Komisyonu)

c) Hesap ve Bütçe Komisyonu.

d) İtiraz ve Şikâyetleri İnceleme Komisyonu.

e) Dilek ve Teklifleri İnceleme Komisyonu.

Genel İdare Kurulu, Büyük Kongrenin toplanmasından önce il başkanlarının da görüşlerini alarak ve delegelerin meslek ve ihtisas durumlarına göre her komisyon için 15 aday tespit eder. Komisyon aday listelerini divan başkanına verir. Divan Başkanı komisyon aday listelerini işaret oyu ile kongrenin tasvibine sunar. Kabul

edilmediği taktirde aday listeleri divanca yeniden hazırlanır ve aynı şekilde oylanır.

Her komisyon, kendisine bir başkan, bir ikinci başkan, bir sözcü ve iki kâtip seçer. Komisyonlar üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır, mevcudun salt çoğunluğu ile karar alır, gerektiği kadar alt komisyon kurabilir delegelerin görüşlerini alabilir karara bağladıkları her konu için ayrı bir sözcü seçebilirler.

Komisyonlar, divan üyelerinin isimlerini, yaptıkları toplantıları, hazırladıkları dökümanları aldıkları kararları bir rapora bağlayarak Kongre Divan Başkanına verir. Komisyon raporları Büyük Kongrede müzakere edilir ve kabul edildiği taktirde kesinleşir.

KARAR YETER SAYISI

MADDE 44 – Büyük Kongrede karar yeter sayısı, mevcudun salt çoğunluğudur.

SEÇİM HAZIRLIKLARI VE SEÇİMLER

MADDE 45 – Büyük Kongrede seçilecek organlara adaylık müracaatı için başkanlıkça belli bir süre tespit edilerek kongreye duyurulur. Bu süre sonunda adaylar ilân edilir.

Seçimi yapılacak Parti Genel Başkanlığı için aday listesi diğer organlara alt listelerden ayrı olarak hazırlanıp, yeteri kadar çoğaltılarak, süresi içinde Kongre Başkanlık Divanı'na verilir.

Diğer organlara ait aday listeleri ayrı ayrı veya

tek liste halinde adaylarca tanzim edilip yeterince çoğaltılarak, süresi içinde Kongre Başkanlık Divanı'na verilir.

Bu listeler mühürlenip oy pusulası haline getirilmek üzere Divanca İlçe Seçim Kurulu Başkanlığına verilir.

İlçe seçim kurulu başkanı tarafından mühürlenene oy pusulaları sandık kurulu başkanına teslim edilir.

Genel başkan dışındaki genel merkez organlarının aday listelerinde, tüzüğe göre seçilmesi gereken üye sayısının tamamından fazla ve yarısından eksik aday gösterilemez.

Şayet, seçimi yapılacak her organ için birden fazla liste mevcut ise, seçmen bunlardan herhangi birisi üzerinde, mevcut bütün adayları dikkate alarak gerekli gördüğü değişikliği yapabilir. Bir listedeki isimlerden bir kısmını silip, yerlerine diğer listelerden isimler yazabilir. Ancak, seçeceği aday sayısı, seçilecek miktardan fazla veya yarısından eksik olamaz.

İşaretlemede veya silip yazmada yukarıda belirtilen miktar ve nispetlere uyulmaması oy pusulasının geçersiz sayılmasını gerektirir.

Seçimlerde birden fazla listede isimleri bulunan adayların aldıkları oy, ayrı ayrı listelerden aldıkları oyun sayılıp toplanması suretiyle tespit edilir.

Adayların aldıkları oy sırasına göre organların

asıl üyeleri belirlenir, asıl üyelere sonraya kalanlar oylarına göre sıralanarak yedek üye olurlar.

Büyük Kongre seçimleri Siyasi Partiler Kanununun 21. maddesi esaslarına göre yapılır ve İlçe Seçim Kurulunca Kongrede yeteri kadar sandık kurulu bulundurulur.

Kongrede bulunan delegelerin tamamı oy kullandıktan ve sandık kurulunca yapılan uyarıya rağmen oy kullanacak başka seçmen kalmadığı anlaşıldıktan sonra, durum sandık kurulunca tutanakla tespit edilerek sandıklar açılır ve oy sayımına başlanır.

KONGRE TUTANAKLARI

MADDE 46 – Büyük Kongreye ait bütün belgeler ve tutanaklar, Başkanlık Divanınca imzalanır, kongre sonunda Divan Başkanı Tarafından dizi pusulasına bağlanarak Parti Genel Başkanına teslim edilir. Seçim Sandık Kurulunca açıklanan seçim sonuçları da kongre tutanaklarına geçirilir.

II- TEMSİLCİLER MECLİSİ,

KURULUŞ, GÖREV VE TOPLANTILARI

MADDE 47 – Temsilciler Meclisi, Üyeliği devam eden Parti Kurucuları ve eski Genel Başkanları ile Merkez Karar Kurulu, Genel İdare Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu Üyeleri, Partili Bakan ve Milletvekilleri ile il başkanlarından oluşan bir danışma kurulu olup Genel Başkanın lüzum göstereceği zamanlarda başkanlık divanının tespit edeceği gündem ile toplanır.

Temsilciler Meclisi, İlçe Başkanları ve Partili Belediye Başkanlarının katılması suretiyle de genişletilmiş şekilde Genel Başkan tarafından top-

lantıya çağrılabilir.

Temsilciler Meclisi toplantılarında Partinin uygulamakta olduğu politikalar veya uygulanacak politikalar konularında müzakere yapılır ve görüşler belirlenir.

GENEL BAŞKANIN SEÇİMİ,

GÖREV VE YETKİLERİ

MADDE 48 – Parti Genel Başkanı Büyük Kongrece Siyasi Partiler Kanununun 15. ve 21. maddeleri uyarınca en çok üç yıl için seçilebilir.

Aynı kişi ara verilmeksizin 5 defadan fazla seçilemez. Yeniden seçilebilmek için, aradan üç yıl geçmesi zorunludur.

PARTİ GENEL BAŞKANI

a) Partiyi temsil eder.

b) Merkez Karar Kurulu ve Genel İdare Kurulunun Başkanıdır. Bu kurulların gündemini hazırlar.

c) Merkez Karar Kurulu ve Genel İdare Kurulu Kararlarını uygular.

d) Aynı zamanda Milletvekili ise ayrıca Partinin TBMM Grubu Başkanlığını yapar.

e) Merkez Karar ve Genel İdare Kurulları ile TBMM Grubu ve teşkilat kademeleri arasında çalışma ahengini işbirliğini sağlar ve bu kurulların birleşik toplantılarına başkanlık eder.

f) Genel Başkan Yardımcıları arasında görev bölümü yapar, gerekli gördüğünde görevlerini değiştirir.

g) Parti çalışmalarında bilgi ve tecrübelerinden faydalanılabilecek kimselerden Danışmanlar tayin ve tanzif eder.

h) Genel Merkezde çalıştırılacak daimi hizmetlilerin tayin, terfi ve işten çıkarılmalarını Genel Sekreterin teklifi üzerine yapar.

i) Kanun, Parti Tüzüğü ve mevzuatın kendisine verdiği yetkileri kullanır.

Genel Başkan görev ve yetkilerinden dolayı Büyük Kongreye karşı sorumludur.

Genel Başkan hiçbir dernekte faal ve idari görev alamaz.

Genel Başkanlığın herhangi bir sebeple boşalması halinde Büyük Kongre toplanıncaya kadar Merkez Karar Kurulu ile Genel İdare Kurulu birlikte toplanarak Partiyi temsil yetkisini müşterek kurdan seçecekleri bir üyeye tevdi ederler. Yeni Genel Başkanı seçmek üzere en geç 45 gün içerisinde Büyük Kongreye gidilir.

MERKEZ KARAR KURULU VE

GENEL İDARE KURULU

MADDE 49 – A) MERKEZ KARAR KURULU

Merkez Karar Kurulu, Parti Genel Başkanının Başkanlığında Büyük Kongrece Seçilen 70 üyeden teşekkül eder.

Merkez Karar Kurulu, Genel Başkanın lüzum göreceği zamanlarda ve daveti üzerine, onun başkanlığında toplanarak tüzükte gösterilen görevlerini yerine getirir.

Merkez Karar Kurulu en az iki ayda bir Parti Genel Başkanının Başkanlığında, Genel İdare Kurulu ile birlikte toplam üye tam sayısının salt

çoğunluğu ile toplanır. Genel İdare Kurulunun faaliyetleri hakkında bilgi alır, tavsiyelerde bulunur ve gereken ahvalde mevcudun salt çoğunluğu ile karar verir.

Müşterek toplantının başkanlık divanı Genel İdare Kurulu Başkanlık Divanıdır.

Merkez Karar Kurulunda ve müşterek toplantılarda kararlar iş'ari oyla alınır. Bir konunun gizli oyla halli kararlaştırılabilir. Oyların eşitliği halinde, başkanın bulunduğu tarafın dediği olur.

Üst üste üç toplantıya mazeretsiz olarak katılmayan üye, müstafi sayılır. Herhangi bir sebeple boşalan üyelikler, aldıkları oy sayısına göre doldurulur.

B) GENEL İDARE KURULU

Genel İdare Kurulu Parti Genel Başkanın Başkanlığında 40 üyeden teşekkül eder.

Kurul, üye tam sayısının salt çoğunluğu ile toplanır ve kanuni istisnalar dışında mevcudun salt çoğunluğu ile karar verir. Kararlar kanunda belirtilen istisnalar dışında iş'ari oyla alınır. Oyların eşitliği halinde başkanın bulunduğu tarafın dediği olur. Kurul bir konunun gizli oyla hallini kararlaştırabilir.

Genel İdare Kurulu en geç 15 günde bir normal olarak toplanır. Normal toplantılar dışındaki toplanmalar için üyelere çağrı yapılır. Üst üste üç normal toplantıya mazeretsiz olarak katılmayan üye müstafi sayılır. Herhangi bir sebeple boşalan üyelikler, aldıkları oy sayısına göre yedeklerle doldurulur.

TBMM Grup Başkanı ve Grup Başkanvekilleri Genel İdare Kurulu Toplantılarına iştirak ederler,

ancak oy kullanamazlar.

**MERKEZ KARAR KURULU, GENEL İDARE
KURULU VE BAŞKANLIK DİVANI'NIN
GÖREV VE YETKİLERİ**

MADDE 50 –

A) MERKEZ KARAR KURULU

Büyük Kongreden sonra, Partinin en yüksek karar organı Merkez Karar Kurulu'dur.

Görev ve Yetkileri:

1) Partinin genel politikasını, Büyük Kongrenin direktif ve temayülüne uygun olarak tayin ve gereklerine göre değiştirmek,

2) Kanun ve tüzük hükümlerine göre yapılması gereken ve ilgili organlar tarafından hazırlanan, Meclis yönetmelikleri dışındaki yönetmelikleri incelemek, yürürlüğe koymak,

3) Genel başkanın teklif ettiği mevzuları inceleyerek karara bağlamak,

4) Genel Başkanlıkça hazırlanan Merkez Karar Kurulu çalışma raporunu incelemek ve Büyük Kongreye göndermek.

B) GENEL İDARE KURULU

Partinin en yüksek Yürütme Organı Genel İdare Kurulu'dur.

Parti teşkilât kademeleri, kademe sırasına göre bu kurula bağlıdır. Genel İdare Kurulu görev ve sorumluluğunun gereği olarak, zaruri gördüğü durumlarda bu kademelerin görev ve yetkilerini kanunlara uygun şekilde re'sen kullanabilir. Partinin tüzük ve yönetmeliklerinin öngördüğü şekil ve şartlar dışında ve bu hükümlerin derpiş et-

mediği bir sonuç ve hal tarzına göre karar alamazlar, aldıkları taktirde Genel İdare Kurulu, Büyük Kongreye karşı sorumluluğu üstlenerek ve gerekçelerini belirterek bu tür kararları uygulatmak yetkisine sahiptir.

Genel İdare Kurulu:

1) Gerekli gördüğü il ve ilçelerde teşkilat kurulmasına karar verir.

2) Parti teşkilatını yönetir, çalışmalarını yönlendirir, teşkilatla devamlı irtibat sağlar, meselelerini çözümlemeye yardımcı olur.

3) Kademelerden gelen teklifleri inceler, karara bağlar ve onların çalışmaları ile ilgili olarak gerekli bilgi, belge ve dökümanları ister ve getirtir.

4) Zorunlu sebepler dolayısıyla Büyük Kongrenin toplanamadığı hallerde, Partinin hukuki varlığına son verilmesi ile tüzük ve programının değiştirilmesi dışındaki bütün kararları alır.

5) Parti teşkilâtının kanunlara, tüzük ve yönetmeliklere uygun şekilde çalışmasını denetler, gerekli gördüğü yerlere bu amaçla müfettiş görevlendirebilir.

6) Bütün seçimlerle ilgili olarak gerekli kararları alır. Milletvekilliği, Belediye Başkanlıkları, İl Genel Meclisi üyelikleri için Partide aday aday olanlar hakkında tüzüğün verdiği yetkileri kullanır.

7) Hükümet kurma, hükümete katılma veya çekilme ile ilgili kararları verir.

8) Partinin program ve tüzüğünün uygulanması, çalışma şeklinin düzenlenmesi, danışma ve araştırma grup veya büroları kurmak, mesailerinin tanzim edilmesi gibi hususlarda gerekli karar-

ları alır ve yönetmelikleri hazırlar.

9) Partinin ilkelerini tanıtıcı ve yayıcı tedbirleri ve kararları alır. Partinin genel politikası ve çalışmaları hakkında Türkiye Büyük Millet Meclisi Grubunu ve Parti teşkilâtını aydınlatır. Kademelerin yapacağı işler hakkında açıklayıcı bilgi ve talimatlar verir.

10) Genel politikada karşılaşılan yeni durumları ve gelişmeleri zamanında ve sürekli olarak değerlendirerek gereken kararları alır ve uygular.

11) Gerekli gördüğü taktirde veya vaki talebi değerlendirerek Partinin TBMM grup yönetim kurulu ile müşterek toplantılar yapar.

12) Büyük Kongreye sunulacak çalışma raporunu, gelir-gider cetvelleri ile bilanço ve kesin hesap raporlarını ve gündemde yer alan diğer konuları hazırlar ve Büyük Kongreye sunar.

13) Büyük Kongre kararlarını uygular,

14) Parti gelirlerini arttırmak amacıyla gerekli kanuni tedbir ve kararları alır. Gelir makbuzlarını bastırarak kademelere yollar.

15) Partinin amaçlarına uygun olarak gayri menkul iktisabına, devir ve ferağına, işletilmesine karar verir.

16) Partinin menfaatlerine uygun gördüğü ve kanunlar ile Parti tüzüğünün yasaklamadığı her türlü kararı alır.

17) Siyasi Partiler ve seçim kanunları ile diğer ilgili kanunların ve parti tüzüğünün verdiği bütün görevleri yerine getirir ve yetkileri kullanır.

18) Siyasi Partiler Kanunu'nun 38. ve 51. maddelerinde yer alan yetkiler ile diğer mevzuatta yer

alan yetkileri kullanır ve görevleri yerine getirir.

19) Kanunların öngördüğü ve kabul ettiği ahvalde tüzük tadilini yapar.

C) GENEL İDARE KURULUNUN GÖREV BÜLÜMÜ

Genel İdare Kurulu, kendi arasında gizli oyla beş Genel Başkan Yardımcısı, bir Genel Sekreter ve bir Genel Mahisip seçer.

GENEL BAŞKAN YARDIMCILARI

Genel Başkan, Genel Başkan Yardımcılarından birisini Teşkilât İşleri, ikincisini Basın ve Propaganda İşleri, üçüncüsünü Seçim İşleri, dördüncüsünü Ekonomik ve Mali İşler, beşincisini Sosyal İşler ve Münasebetler ile görevlendirir. Her Genel Başkan Yardımcısı Genel İdare Kurulu üyeleri arasından ikişer yardımcı alabilir. Genel Başkanlığa vakâlette yukarıdaki sıra uygulanır.

GENEL SEKRETER

Genel Sekreter, Merkez Karar Kurulu, Genel İdare Kurulu ve Temsilciler Meclisi müzakere tutanaklarını tanzim ile kararlarını tespit ve uygulamalarını takip eder, Partinin yazışmalarını yürütür, Genel Merkezin idari hizmetlerini düzenler ve denetler, Genel Başkana Partinin personeli ile ilgili tekliflerde bulunur. Genel Sekreter Genel İdare Kurulu üyeleri arasından iki yardımcı alabilir.

GENEL MUHASİP

Merkez teşkilâtının mali işlerini ve harcamalarını yürütür, gelirlerini tahsil eder. Siyasi Partiler Kanununun 73. maddesine göre Genel Merkez kesin hesapları ile bütçe tasaralarını hazırlar. İller kademelerine ait olanları da getirir ve bunları

Genel İdare Kuruluna sunar. Partinin mali işlerine ait yazışmaları Genel Başkan veya ilgili yardımcısı ile birlikte imzalar. Parti gelirlerinin tüzük ve yönetmeliklerle, kararlara uygun şekilde harcanmasından ve muhasebe ve mali işlerin yürütülmesinden Genel Mahasip sorumludur. Genel Mahasip, Genel İdare Kurulu üyeleri arasından iki yardımcı alabilir.

D) BAŞKANLIK DİVANİ

Yetkili organlarca verilen kararları Genel Başkan bizzat, veya yardımcıları ile Genel Sekreter ve Genel Muhasip vasıtasıyla icra eder. TBMM Grup Başkanı ve Grup Başkan Vekilleri Başkanlık Divanı toplantılarına iştirak ederler, ancak oy kullanamazlar.

BEŞİNCİ KISIM DİSİPLİN İŞLERİ

KURULUŞ VE GÖREV

MADDE 51 – Kanunlara, Parti tüzüğüne ve yönetmeliklerine, Parti yetkili organlarının karar ve bildirilerine aykırı davranışta bulunanlar hakkında disiplin soruşturması yapmak ve karar vermek üzere, il yönetim kurullarınca lüzumlu görülecek ilçelerde ilçe disiplin kurulları, illerde il disiplin kurulları, Genel Merkezde Merkez Disiplin Kurulu teşkil edilir. Disiplin Kurulları, disiplin işleri dışında Parti tüzüğünün verdiği diğer görevleri de yaparlar.

İLÇE VE İL DİSİPLİN KURULLARI

MADDE 52 – İlçe ve il disiplin kurulları kendi kongreleri tarafından, Siyasi Partiler Kanunu'nun 21. maddesi uyarınca seçilen 7 üyeden teşekkül eder. Asıl üye sayısı kadar yedek üye seçilir.

İl kurullarınca lüzum gösterilen ilçelerde Genel İdare Kurulu kararı ile geçici disiplin kurulu teşkil edilebilir.

a) İLÇE DİSİPLİN KURULLARI

İlçe Disiplin Kurulu, ilçede kayıtlı bulunan ve 54. maddede yazılı olanlarla, Partinin kurucu üyeleri dışında kalan partililer hakkında, Tüzüğün 57-a maddesi gereğince uyarma ve kınama cezaları gerektiren hallerde soruşturma yaparak karar verir; Köy ve mahalle delege seçimleri ile ilgili itirazları soruşturma yaparak karara bağlar.

İlçe disiplin kurullarının kararlarına karşı, ilçe yönetim kurulu veya ilgili üye tarafından, tebliğden itibaren 7 gün içinde il disiplin kuruluna itiraz edilebilir.

Üyelere ait itiraz dilekçeleri ilçe yönetim kuruluna verilir. İlçe Yönetim Kurulu kendi görüşünü de ekleyerek dosyayı il disiplin kuruluna gönderir. İl Disiplin Kurulunun itiraz üzerine verdiği kararları kesindir.

İlçe disiplin kurulu kendiliğinden disiplin soruşturması yapamaz. Ancak yönetim kurulunca intikal ettirilen dosyaları ve konuları karara bağlar.

b) İL DİSİPLİN KURULLARI

İl Disiplin Kurulu, il çevresinde kayıtlı bulunan ve 53. maddede yazılı olanlarla, Partinin kurucu üyeleri dışında kalan bütün partililer hakkında birinci derecede disiplin soruşturması yapmaya ve karar vermeye yetkilidir. İl Disiplin Kurulu, kendiliğinden disiplin soruşturması yapamaz, ancak il yönetim kurulunca intikal ettirilen dosyaları ve konuları karara bağlar.

İl disiplin kurallarının 1. derecede verdiği kararlarına karşı il yönetim kurulu veya ilgili üye tarafından, tebliğden itibaren 7 gün içinde Merkez

Disiplin Kuruluna itiraz edilebilir. Üyelere ait itiraz dilekçeleri il yönetim kuruluna verilir. İl yönetim Kurulu kendi görüşünü de eklemek suretiyle dosyayı Merkez Kuruluna yollar. Karara, İl yönetim kurulunca itiraz edildiği takdirde itiraz yazısının bir sureti ilgiliye 7 gün içinde tebliğ edilir. İl yönetim kurulları itiraza konu olan dosyayı en geç on gün içinde Merkez Disiplin kuruluna göndermek zorundadır.

İl disiplin kurullarının, ilçe disiplin kurulları kararları üzerinde 2.derecede disiplin kurulu olarak verecekleri kararlar kesindir.

MERKEZ DİSİPLİN KURULU

MADDE 53 – Merkez Disiplin Kurulu, Büyük Kongrece, Siyasi Partiler Kanunu'nun 21.maddesi uyarınca seçilen 15 üyeden teşekkül eder.

1) Merkez Disiplin Kurulu'nun, birinci derecede bakacağı işler:

a) İl yönetim kurullarının başkan ve üyeleri, il merkezlerindeki partili belediye başkanları,

b) Partinin Genel Başkanı, Genel Başkan Yardımcıları, Genel Sekreter, Genel Muhasibi ile Merkez Karar ve Genel İdare Kurulları üyeleri,

c) Kendi başkan ve üyeleri,

d) Partinin kurucu üyeleri,

haklarında gerekli disiplin soruşturmasını yapar ve Siyasi Partiler Kanunu'nun 57.maddesi hükmü saklı kalmak üzere kesin karara bağlar.

Merkez Disiplin Kurulu'nun kendi başkan ve üyeleri, kendileri hakkındaki soruşturma, müzakere ve kararlara katılamazlar. Bu durumda olanların yerine, sadece o işlemlere mahsus olmak

üzere , sırayla yedek üye alınır.

II) Merkez Disiplin Kurulu'nun itiraz üzerine bakacağı işler:

Merkez Disiplin Kurulu, il disiplin kurullarınca verilen ve itiraz yolu ile gelen disiplin kararlarını inceler, tasdik edebilir lehte veya aleyte bozulmasına, kaldırılmasına karar verebilir. Merkez Disiplin Kurulunun itiraz üzerine vereceği karar Siyasi Partiler Kanunu'nun 57. maddesi hükmü saklı kalmak üzere, kesindir.

Merkez Disiplin Kurulu aksine karar vermedikçe itiraz infazı durdurmaz.

Merkez Disiplin Kurulu kendiliğinden disiplin soruşturması yapamaz. Ancak Genel İdare Kurulunca veya Genel Başkanlıkça kendisine intikal ettirilen dosya ve konuları inceleyip karar bağlar.

MÜŞTEREK DİSİPLİN KURULU

MADDE 54 – Müşterek Disiplin Kurulu, Merkez Disiplin Kurulu ile Partinin TBMM Grup Disiplin Kurulundan oluşur. Bu kurulun başkanı, Merkez Disiplin Kurulu Başkanıdır. Merkez Disiplin Kurulu sekreteri, bu kurulun da sekreteridir.

Partili milletvekillerinin Partiden geçici veya kesin olarak çıkarılmalarının gerektiren söz, tutum ve davranışlardan dolayı, haklarında disiplin kovuşturması yapmaya ve karar vermeye Müşterek Disiplin Kurulu yetkilidir. Siyasi Partiler Kanunu'nun 57. maddesi hükmü saklı kalmak üzere bu kurulun vereceği kararlar kesindir.

Diğer disiplin kurullarına ait çalışma usul ve şekilleri bu kurul için de geçerlidir.

DISİPLİN KURULLARI İLE İLGİLİ ORTAK İLKELER

MADDE 55 – Disiplin Kurullarının görev süresi kendilerini seçen kongrenin normal toplantısına kadardır.

İlçe ve İl Disiplin Kurulları ile Merkez Disiplin Kurulu, seçimi müteakip, asıl üyeleri ile toplanarak kendi aralarında bir başkan, bir başkan yardımcısı ve bir sekreter üye seçerler. Disiplin kurullarında zamanla boşalma olması halinde, en çok oy alandan başlamak üzere yedekler sıra ile göreve çağrılır.

Partinin disiplin kurulları üyeleri, kongreler ve milletvekilliği dışında Partinin diğer organ, kurul ve görevlerinde bulunamazlar, Partiye bir hizmet bağı ile bağlı olamazlar ve partiden her ne suretle olursa olsun gelir sağlayamazlar. Bir disiplin kurulunda görev alan bir kimse diğer bir disiplin kurulunda görev alamaz. Eşler, birinci ve ikinci derecedeki kan ve sihri hısımlar aynı disiplin kurulunda birlikte görev alamazlar, bunlarla ilgili soruşturma ve kararlara katılamazlar.

Disiplin kurulları üye tam sayısının en az üçte iki çoğunluğu ile toplanır ve hazır bulunanların çoğunluğuyla karar verir. Siyasi Partiler Kanununun 101. maddesinin (d -1) bendi gereğince verilecek kararlar dışında, Partiden kesin çıkarma cezası verilmesi için üye tam sayısının salt çoğunluğunun kararı gerekir.

Disiplin Kuruluna sevk edilen Parti üyesinden savunması istenir. Savunma için gerekli süre, çağrı belgesinin ilgiliye tebliğinden itibaren 15 gündür. Seçimlerde veya herkesin gözü önünde açıkca veya yayın yoluyla işlenen disiplin suçlarında bu süre 7 gündür. Süresi içinde savunmaya davet, Disiplin

Kurulu başkanlığınca yapılır ve uygulanması istenen disiplin cezası ile bu cezanın istenmesini gerektiren fiiller çağrı yazısında açıkca belirtilir.

Disiplin kurulları kendilerine intikal eden işleri, kanun veya Parti tüzüğünde belirtilen istisnalar saklı kalmak üzere, en geç 45 gün içinde sonuçlandırmak zorundadırlar.

Disiplin kurullarınca Parti üyeleri hakkında verilen kararlar gerekçeleriyle birlikte en geç 30 gün içinde ilgiliye tebliğ edilir ve sevk eden kurula da bildirilir.

Disiplin kurulları, sevke sebep teşkil eden söz, tutum ve davranışların sabit ve cezayı müstelzim olup olmadığına karar verirken iddia, savunma ve delilleri değerlendirmede takdir hakkına sahiptirler.

Disiplin Kurullarına sevk yetkisine sahip organların bu yoldaki kararları ile disiplin kurullarınca verilen cezalar hakkında Partinin kademe kongrelerinde görüşme yapılamaz ve karar alınamaz.

Disiplin cezalarını af yetkisi, Merkez Yönetim Kurulunun teklifi üzerine münhasıran Büyük Kongreye aittir.

DISİPLİN KURULARINA SEVK YETKİSİ

MADDE 56 – Bir Parti üyesi için disiplin cezası isteme yetkisi, o üyenin sevk edilmesi gereken disiplin kuruluna göre, ilçe veya il yönetim kuruluna veya Genel İdare Kuruluna aittir. Kurucu üyeler için disiplin cezası isteme yetkisi Genel İdare Kuruluna, Partili milletvekilleri için disiplin cezası isteme yetkisi, Partinin TBMM Grup Yönetim Kuruluna aittir. Yetkili Yönetim Kurulu re'sen lüzum görmesi

üzerine veya ihbar ve şikayetleri değerlendirerek sevke yetkilidir.

Disiplin Kuruluna sevk kararı, sevke yetkili kurulun üye tam sayısının salt çoğunluğuyla alınır. Yetkili kurul sevke karar vermeden önce ilgiliyi dinler, gerekli gördüğü inceleme ve araştırmaları yapabilir. İhbar ve şikâyet eden, yetkili kurulun üyesi ise, konuyla ilgili toplantı ve müzakerelere katılamaz, inceleme ve araştırma görevi verilemez.

İlçe yönetim kurulu, re'sen ihbar ve şikâyet üzerine, haklarında disiplin soruşturması istedikleri kimselerin durumunu belirten gerekçeli bir kararla, varsa ilçe disiplin kuruluna sevk eder; ilçe disiplin kurulu yoksa, yetkili disiplin kuruluna sevkedilmek üzere İl yönetim kuruluna başvurabilir. Bu müracaatlar şikâyet ve deliller gösterilmek suretiyle ve kademeler yoluyla yapılır.

DISİPLİN SUÇ VE CEZALARI

MADDE 57 – A) Disiplin cezaları uyarma, kınama, Partiden veya gruptan geçici veya kesin olarak çıkarma cezalarıdır.

Disiplin cezasını gerektiren fiiller:

1) Uyarma Cezası :

Parti üyesinin veya kademe görevlilerinin yazılı olarak dikkatlerinin çekilmesidir. Şu hallerde verilir:

a) Parti içi birlik ve beraberliği zedeleyici tutum ve davranışlara yönelmek,

b) Parti kademelerinin ahenk ve işbirliğini sarsıcı davranışlarda bulunmak,

- c) Parti içi yazışmalarda kademelere uymamak,
II) Kınama Cezası:

Bu ceza üyenin tutum ve davranışlarından dolayı ayıplanması olup şu hallerde verilir:

- a) Parti içinde şahsiyetle uğraşmayı alışkanlık haline getirmek,
b) Parti organlarının toplantılarında saklı tutulması gereken konuları ve kararları açıklamak,
c) Kanuna, ahlâka, mahalli örf ve âdetlere, geleneklere uygun düşmeyen davranışlarda bulunmak, özel hayatında Parti üyeliği ile bağdaşmayacak ve Partiye söz getirecek durumda olmak,
d) Seçim ve sandık kurullarındaki göreve gitmemek,
e) Haklı bir sebep ve mazereti olmadığı halde seçimlerde oy hakkını kullanmamak.

III) Geçici Çıkarma Cezası:

Bu ceza belli bir zaman için uygulanır ve bu sürenin sonunda yeni karara gerek kalmadan ortadan kalkar. Bu cezayı alan Parti üyesi, çalışmalarına katılamayacağı Parti organlarına hiçbir teklifte bulunamaz, kendisine hiçbir görev verilemez. Ancak, geçici çıkarma cezası almış olmak, üyenin Partinin tüzük, program diğer mevzuatı ile organlarının bağlayıcı kararlarına riayet mecburiyetini ortadan kaldırmaz.

Bir üyenin TBMM Grubundan geçici olarak çıkarılması hakkında verilen ceza, bu üyenin ceza süresince gruptaki çalışmalara katılmamasını gerektirir.

Geçici Çıkarma Cezası şu Hallerde Verilir:

- a) Kanuna, Partinin tüzük ve programı ile

yönetmenliklerine, Merkez Karar Kurulu ve Genel İdare Kurulu veya yetkili organlarının kararlarına aykırı söz, tutum ve davranışlarda bulunmak, yayınlar yapmak, bu yoldaki yayınları teşvik ve tahrik etmek,

b) Partiyi şahsi menfaatlerine alet etmek. bu amaçla Parti nüfuzunu kötüye kullanmak,

c) Makul bir gerekçe olmaksızın üye kayıt taleplerini kabul edip neticelendirmemek,

d) Kanuni sorumluluklar saklı kalmak ve ödeme mükelefiyeti mahfuz bulunmak üzere, hizmetin devamı süresince ve görevin gereği olarak teslim aldığı evrak, eşya ve malzemeyi saklamak, kaybına sebebiyet vermek, görevden ayrıldığı halde teslim etmekten kaçınmak,

IV - Kesin Çıkarma Cezası

Bu ceza. üyenin Partiden ilişkisinin kesilmesidir. kesin çıkarma cezası alan üyenin durumu kaydının bulunduğu ilçe yönetim kuruluna bildirilir ve kaydı silinir.

Bu ceza şu hallerde verilir;

a) Siyasi Partiler Kanununun 101. maddesi uyarınca istekte bulunulmuş olması,

b) Seçimlerde Parti kararı olmaksızın bağımsız adaylığını koymak veya bağımsız adaylara oy vermek ve onlar lehine propaganda yapmak. Parti adayları aleyhine açık ve kapalı şekilde çalışmak,

c) Kongrelerde ve aday yoklamalarında menfaat karşılığında oylara tesir etmek,

d) Oy pusulalarında tahrifat yapmak,

e) Parti ahenk ve huzuru ile politikasını tahrip edici davranışlarda bulunmak.

V - Suçların Tekrarı ve Milletvekillerinin Durumu:

Bir üyenin aynı suçu tekrarlamasında cezalar her defasında arttırılarak verilir. Disiplin cezasını gerektiren durumların öğrenilmesinden bir yıl, olaydan iki yıl geçtikten sonra disiplin soruşturması yapılamaz.

Partiye mensup milletvekillerinin TBMM grubu üyelikinden kesin olarak çıkarılması Partiden çıkarılmasını, gerektirir.

TEDBİR KARARI

MADDE 58 – Partiden kesin veya geçici çıkarmayı gerektiren hallerde disiplin cezası verilmesi için sevkle yetkili yönetim kurulu tarafından tedbirli olarak disiplin kuruluna sevk edilen üye, ayrıca bir karara mahal kalmaksızın Partideki görevlerinden derhal uzaklaştırılır ve üyelik haklarından mahrum kalır. İlgili, tedbir kararının kaldırılmasını sevk edildiği disiplin kurulundan isteyebilir. Bu istek disiplin kurulunca yedi gün içinde karara bağlanır.

DİSİPLİN CEZALARINA İTİRAZ

MADDE 59 – Hakkında Partiden veya gruptan geçici veya kesin çıkarma cezası verilen Parti üyesi, bu cezaya karşı disiplin kuruluna sevkeden organ veya merci veya disiplin kurulunun görev ve yetkisizliği veya alınan kararların kanuna, Parti tüzüğüne ve iç yönetmeliğe şekil ve usul bakımından aykırı bulunduğu iddiasıyla, Parti itiraz yollarını kullandıktan sonra nihai karar niteliğindeki son karara karşı otuz gün içinde nihai kararı veren mercin bulunduğu yer Asliye Hukuk Mahkemesine itiraz edebilir. Mahkeme bu itiraz-

ları, diğer işlerden önce ve en geç otuz gün içinde basit muhakeme usulüne göre inceleyerek karara bağlar. Bu karar kesindir.

ALTINCI KISIM

TBMM GRUBU

GRUP KURULMASI

MADDE 60 – Partili milletvekilleri, Partinin TBMM Grubunu teşkil ederler. Grup kurulduğu, Parti Genel Başkanı tarafından, TBMM başkanlığına yazı ile bildirilir.

Grubun yönetimi iç yönetmeliğe göre yürütülür. Grup İç Yönetmeliği, grup genel kurulu tarafından Siyasi Partiler Kanununun 23. maddesindeki ilkelere uygun olarak hazırlanıp kabul edildikten sonra TBMM Başkanlığına sunulur. Grup İç Yönetmeliğinde Partinin tüzük ve programına aykırı hükümler yer alamaz.

GRUP YÖNETİM ORGANLARI

MADDE 61 – Parti Genel Başkanı, Partinin TBMM Grubunun da başkanıdır. Genel Başkan milletvekili değilse, Parti grubu üye tam sayısının salt çoğunluğu ile grup üyelerinden birisini grup başkanı seçer. İlk iki turda salt çoğunluk sağlanamadığı takdirde, üçüncü turda en çok oy alan seçilmiş olur.

TBMM grubu, grup başkanına yardımcı olmak üzere, üyeleri arasından iki grup başkan vekili seçer. Grup yönetim kurulu, başkan vekilleri hariç 10 üyeden oluşur. Asıl üye sayısı kadar yedek üye seçilir. Genel İdare Kurulu üyeleri grup yönetim kurulunda görev alamazlar.

Grup organları her toplantı yılının başında ve o toplantı yılı için seçilir. Seçimler gizli oyla

yapılır.

Grup başkanlığı, grup başkan vekilliği yıl içinde herhangi bir sebeble boşaldığı takdirde yeni seçim yapılır. Grup yönetim kurulunda boşalma olduğu takdirde boşalan üyelikler, aldıkları oy sayısına göre yedeklerden doldurulur.

Grup adına konuşmaya ve beyanatta bulunmaya grup başkanı, grup başkan vekilleri veya grup sözcüsü yetkilidir. Belli konular için ayrı sözcüler seçilebilir.

GRUP DİSİPLİN KURULU

MADDE 62 — Grup disiplin kurulu, Partinin TBMM grubunca, kendi üyeleri arasında seçilen 7 milletvekilinden teşekkül eder. Bu kurul kendi üyeleri arasından bir başkan, bir başkan yardımcısı, bir sekreter seçer. Grup disiplin kurulu, üye tam sayısının en az üçte iki çoğunluğu ile toplanır, hazır bulunanların salt çoğunluğu ile karar verir.

Diğer disiplin kurullarının görev ve yetki alanına giren disiplin cezalarını Partili milletvekillerine uygulamaya Grup Disiplin Kurulu yetkilidir. Ancak, Partiden geçici veya kesin çıkarma cezaları Müsterek Disiplin Kurulu tarafından verilir. Partili milletvekillerinin Partinin TBMM grubu üyeliğinden çıkarılmaları Partiden çıkarılmalarını, Partiden kesin olarak çıkarılmaları da TBMM grubundan çıkarılmalarını gerektirir.

GRUP ÜYELERİNİN GÖREVLERİ

MADDE 63 — A) Partinin TBMM Grubu Üyeleri:

a) TBMM çalışmalarında Partinin programına, temel ilkelerine, gizli oyla alınan bağlayıcı grup kararlarına uymak ve bunları desteklemek zorun-

dadırlar. Grup tarafından yukarıdaki şekilde karara bağlanmamış olan durumlarda Meclisteki oy ve konuşmalarında serbesttirler.

b) Haklı mazeretleri olmadıkça TBMM Genel Kurulu ve Komisyonları ile Parti grubunun çalışmalarına katılmak zorundadırlar.

c) Katılmak zorunda oldukları toplantıların görüşmelerinde bulunmamak, gündem ve konularından haberdar olmamak, görüşmelerde karşı fikir veya oyda bulunmuş olmak, yukarıdaki şekilde alınan grup kararlarına ve Partinin temel ilke kararlarına uymamak için haklı sebep teşkil etmez.

B) İL GENEL MECLİSİ VE BELEDİYE MECLİSİ GRUPLARI

a) İl Genel Meclisi Grubu:

İl Genel Meclisi Grubu, Partili il genel meclisi üyelerinden teşekkül eder. İl Genel Meclisi, Grup üyeleri aralarından en az, bir başkan ve bir sekreter seçerler. İl Genel Meclis Grubu, Parti tüzük ve programı çerçevesinde müşterek hareketi sağlar.

İl Genel Meclisi Grubu, görevlerinde takip edecekleri politikayı ve karşılaştıkları meselenin çözümünü, il başkanlığı ile müzakere ve müşavere ederek tesbit eder ve grupça karar bağlar.

b) Belediye Meclis Grupları:

Büyükşehir, il, ilçe ve kasaba belediye meclislerine Partiden seçilen üyeler, her belediye için ayrı ayrı olmak üzere, aralarında parti grubu kurarlar.

Belediye Meclis Grubu üyeleri, aralarından bir başkan ve bir sekreter seçerler. Partili belediye başkanı, parti grubunun tabii üyesidir.

Belediye Meclisi Grubu, Parti tüzük ve proqramı çerçevesinde müşterek hareketi sağlar.

Belediye Meclisi Grubu, görevlerinde takip edecekleri politikayı ve karşılaştıkları meselelerin çözümünü, il başkanlığı ile müzakere ve müşavere ederek tesbit eder ve grupça karar bağlar. Partili Belediye Başkanı, grup kararları ile bağlı değildir.

İl ve ilçe başkanları kendi il ve ilçe merkezindeki il genel meclisi ve belediye meclisi üyelerini Parti politikasını tespit etmek ve çalışmalarını yönlendirmek maksadıyla her zaman toplantıya çağırabilirler ve bu toplantılara başkanlık ederler.

YEDİNCİ KISIM

DANIŞMA VE ARAŞTIRMA

KURULLARI

İL DİVANLARI

MADDE 64 – İl Divanları, Partinin o ildeki çalışmaları ile gelişme imkânlarını ve mahalli hizmetleri gözden geçirmek, illerdeki Parti organları arasında ahenk ve işbirliği imkânlarını araştırmak amacıyla ve gerek duyuldukça, il başkanları tarafından toplantıya çağırılır. Bu toplantılar iştiraki mahiyette olup nisap aranmaz. Toplantıda ortaya çıkan görüş ve temenniler il yönetim kurulunca, bir rapor halinde Genel Başkanlığa bildirilir.

İl Divanına:

a) O ilde oturan ve üyelikleri devam eden Parti Kurucuları,

b) O ilin partili TBMM Üyeleri,

c) İl çevresinde oturan Partili eski milletvekilleri,

- d) İl başkanı ile il yönetim kurulu üyeleri,
- e) İl disiplin kurulu başkan ve üyeleri,
- f) İlçe başkanları ile ilçe yönetim kurulu ve disiplin kurulu bulunan ilçelerin disiplin kurulu başkan ve üyeleri,
- g) Partili il, ilçe ve kasaba belediye başkanları,
- h) Partili il genel meclisi üyeleri,
- i) İl çevresinde oturan partili eski il başkanları, çağrılabilirler.

KURUL VE KOMİSYONLAR

MADDE 65 – Parti yönetim kurulları, üst kademelerin kararları ile veya kendiliklerinden, yahut kongrelerinin kararları üzerine, belli konular için devamlı veya geçici olarak araştırma, inceleme ve danışma kurul ve komisyonları kurabilirler.

BÜROLAR

MADDE 66 – Partinin Genel Merkezinde Genel Başkana bağlı Hukuk Bürosu, teşkilat işlerine bakan Genel Başkan Yardımcısına bağlı Kongre ve Tüzük Bürosu, Propoganda işlerine bakan Genel Başkan Yardımcısına bağlı Basın Bürosu, seçim işlerine bakan Genel Başkan Yardımcısına bağlı Seçim Bürosu ile Genel İdare Kurulunun uygun bulunduğu gerekli diğer bürolar kurulur. Genel İdare Kurulu, benzeri büroların, gereken illerde de kurulmasını kararlaştırabilir.

SEKİZİNCİ KISIM

TEFTİŞ VE DENETİM

DENETİM YETKİSİ

MADDE 67 – Genel İdare Kurulu bütün teşkilatı, kademeler de kendilerine bağlı alt kademeleri her

yönden, teftiş ve denetim altında bulundurulur. Genel idare Kurulu Büyük Kongre tarafından, iller yönetimi de Genel İdare Kurulu tarafından , ayrıca her kademe kendi kongresi tarafından denetime tabidir.

Her kademe, bağlı bulunduğu üst kademeye gelir giderleri hakkında en geç altı ayda bir hesap vermekle yükümlüdür.

PARTİ MÜFETTİŞLERİ

MADDE 68 – Genel İdare Kurulu, Parti muamelâtının, kanun, Parti tüzük ve yönetmeliklerine uygunluğunu sağlamak, Parti işlerini düzene sokmak, Parti çalışmalarını hızlandırmak ve daha verimli hale getirmek, teşkilâtı denetlemek amacıyla yeteri kadar parti müfettişi görevlendirebilir. Müfettişlerin çalışmaları yönetmelikte düzenlenir.

DOKUZUNCU KISIM

MALİ İŞLER

MADDE 69 – Partinin Gelirleri şunlardır.

1) Partiye giriş aidatı asgari (50 TL.), azami (500 TL.) ve üyelik yıllık aidatı asgari (120 TL.), azami 1200 TL.) olup, üyelik aidatı yıllık veya aylık olarak ödenebilir.

Partiye aidat borcunun tamamını veya bir kısmını ödemeyen Parti üyesi hakkında Partiden geçici veya kesin çıkarma cezaları uygulanamaz. Ancak, yapılacak yazılı tebliğata rağmen birikmiş aidat borcunu 10 gün içinde ödemeyen üyeler büyük kongreye delege seçilemezler.

2) Milletvekili aday adaylarından alınacak özel aidat :

Bu aidatın miktarı ve ödeme şekli Siyasi Partiler Kanunu'nun 64. maddesindeki esaslar dahilinde yönetmelikte gösterilir.

3) Partili milletvekillerinden alınacak milletvekilliği aidatı:

Partili milletvekillerinin ne kadar aidat ödeyeceği ile bunun grup çalışmalarına ve Genel Merkeze ayrılacak kısmı TBMM grubunun kararı ile tesbit edilir.

4) Satış bedelleri, Genel İdare Kurulunca tesbit edilen Parti bayrağı, flaması, rozeti, parti yayınları ve benzerlerinin satışından sağlanacak gelirler ile üye kimlik kartları, parti defter makbuz ve kağıtlarından elde edilecek gelirler.

5) Partice düzenlenen balo, eğlence ve konser faaliyetlerinden elde edilecek gelirler.

Bu faaliyetler, Genel İdare Kurulu'nun izni ile ve illerde yönetim kurullarının denetiminde düzenlenir.

6) Parti mal varlığından sağlanacak gelirler.

Genel İdare Kurulu Partinin ikametı ile amaç ve faaliyetleri için gerekli olan gayrimenkulleri, iktisaba, devir ve ferağa yetkilidir. Parti, amaçlarına uygun olarak sahip olduğu gayrimenkullerden gelir sağlayabilir. Partinin ikametı ile amaç ve faaliyetleri için gerekli olanlar dışında gayrimenkul mal edinilemez.

7) Kanuna uygun olarak kabul edilecek bağışlar.

GELİR MAKBUZLARI

MADDE 70 — Partinin Genel Merkezi ile il ve ilçe yönetim kurulları sağladıkları gelirleri makbuz karşılığında tahsil ederler. Gelir makbuzları Genel

İdare Kurulunca bastırılır. Bastırılan ve teşkilat kademelerine gönderilen makbuzların seri ve sıra numaraları Genel Muhasıplıkçe ayrı bir deftere kayedilir. Teşkilât kademeleri aldıkları ve kullandıkları makbuzlardan dolayı Genel İdare Kuruluna karşı sorumludurlar.

Makbuzların asıl kısımları ile dip koçanlarında aynı müteselsıl sıra numarası bulunur. Makbuz dip koçanlarının saklama süresi, Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararının Partiye bildirilmesinden itibaren beş yıldır. Sağlanan gelirin türü, miktarı, gelirin sağlandığı kimsenin adı soyadı ve adresi, makbuzu tanzim eden parti görevlisinin adı soyadı, sıfatı ve imzası makbuzda ve dip koçanda açıkça gösterilir.

PARTİ PARALARININ MUHAFAZASI VE HARCAMALAR

MADDE 71 — Partinin paraları bankada muhafaza edilir. Âcil ihtiyaçlarda kullanılmak üzere Genel Merkezde 100.000 TL. illerde 50.000 TL. ve ilçelerde 25.000 TL. avans muhasip üye nezdinde bulundurulabilir.

Partinin bütün harcamaları ve sözleşmelerle girişilecek yükümlülükler, genel merkezde Parti tüzel kişiliği adına, illerde il yönetim kurulu adına ve ilçelerde ilçe yönetim kurulu adına yapılır. Harcamaların ve sözleşmelerin yapılması yükümlülük Genel Merkezde Genel İdare Kurulu'nun sorumluluğu altında, Başkanlık Divanının kademelerde ilgili il ve veya ilçe yönetim kurullarının kararı ile olur. Ancak, Genel İdare Kurulunca onaylanmış bütçede öngörülmüş bulunan (50000 Lirayı aşmayan) harcamalar ile genel tarifeyle bağlı giderler için karar alınmasına gerek

yoktur.

Beş binliraya kadar olan harcamaların makbuz veya fatura gibi belge ile tevsiki zorunlu değildir.

Giderlere ait belgeleri saklama süresi, kesin hesabın Anayasa Mahkemesinin ilk inceleme kararlarının Partiye tebliğinden itibaren beş yıldır. Özel kanunlarda bulunan daha uzun saklama süreleri ili ilgili hükümler saklıdır.

BÜTÇE VE KESİN HESABIN

HAZIRLANMASI, TASDİKİ

MADDE 72 – Partinin iller teşkilatı, bağlı illeri de kapsamak üzere, ayrı ayrı gelir tahminlerini ve gider miktarlarını gösteren bir yıllık bütçe hazırlar ve ilgili takvim yılından önceki Ekim ayı sonuna kadar Genel Merkeze gönderirler. Bu bütçe ile aynı süre içinde hazırlanacak Genel Merkez bütçesi Aralık ayı sonuna kadar Genel İdare Kurulunca incelenerek karara bağlanır. Bütçeler bilanço esasına göre düzenlenir.

Parti Genel Merkezi ve bağlı ilçeleri de kapsamak üzere iller teşkilatı her bütçe yılını takip eden Nisan ayının sonuna kadra, bir önceki yıla ait uygulama sonuçlarını gösteren kesin hesapları hazırlarlar. İller teşkilatından gönderilen ve Parti Genel Merkezine ait olan kesin hesapları Genel İdare Kurulu inceliyerek kara bağlar ve birleştirir.

Parti Merkez teşkilatının kesin hesapları Büyük kongrede, illerin ve ilçelerin kesin hesapları kendi kongrelerinde tüzüğün ilgili hükümleri çerçevesinde incelenerek karar bağlanır. Kesin hesabın kongrece kabulü ile süresi biten yönetim kurulu ibra edilmiş olur.

KESİN HESABIN İLGİLİ MERCİLERE GÖNDERİLMESİ

MADDE 73 — Genel Başkan, karara bağlanarak birleştirilmiş bulunan kesin hesap ile Parti Merkez ve bağlı ilçeleri de kapsayan iller teşkilatının kesin hesaplarının onaylı birer örneğini Haziran ayı sonuna kadar Anayasa Mahkemesine ve bilgi için Cumhuriyet Başsavcılığına verir.

• YÖNETİM KURULLARININ SORUMLULUĞU

MADDE 74 — Her yönetim kurulunun başkan ve üyeleri, kendi kurullarının harcamalarından, Partinin parasının ve demirbaş eşyaları ile malzemesinin muhafazasından ve yerinde kullanılmasından kanuni sorumlulukları saklı kalmak kaydı ile, Partiye karşı şahsen ve müteselsilen sorumludurlar.

Partinin il ve ilçe teşkilâtı kademeleri tarafından Parti tüzel kişiliği adına sözleşme yapılmasına ve yükümlülük altına girilmesine ilişkin esaslar Genel İdare Kurulu'nca önceden yazılı yetki verilmediği veya sonradan bir kararla onaylanmadığı takdirde, Partinin teşkilat kademelerinin yaptıkları sözleşme ve giriştikleri yükümlülüklerden dolayı Parti tüzel kişiliği hiçbir suretle sorumlu tutulamaz; Genel İdare Kurulu veya Genel Başkan veya Parti tüzel kişiliği aleyhine takipte bulunulamaz. Bu takdirde sorumluluk sözleşmeyi yapan veya yükümlülük altına giren kişi veya kişilere ait olur.

MUHASEBE VE MALİ İŞLER YÖNETMELİĞİ

MADDE 75 — Partinin bütün kademelerince, bütçe ve gelir-gider cetvelleri ile kesin hesapların nasıl hazırlanacağı, harcamaların nasıl yapılacağı, muhasebe kayıt ve defterlerinin nasıl

tutulacağı, sarf belgelerinin tanzim ve muhafazası, sözleşmelerin nasıl yapılacağı gibi hususlar yönetmelikte gösterilir.

ONUNCU KISIM

ŞEÇİM İŞLERİ

MADDE 76 – Partinin kanunlara göre girmeye hakkı olan seçimlere tamamen veya kısmen katılmasına veya katılmamasına karar verme yetkisi Genel İdare Kuruluna aittir.

MİLLETVEKİLİ

ADAY TESPİT İŞLEMLERİ

MADDE 77 – Partiye üye olsun veya olmasın, milletvekili aday tespit işlemlerine katılmak için Partiye müracaat edenlere Anayasa, ilgili kanunlar ve Parti Tüzük ve programı temel ilkeleri bakımından izin vermeye veya vermemeye Genel İdare Kurulu yetkilidir.

Milletvekilliği genel veya ara seçimlerde aday adaylıkları Genel İdare Kurulunca uygun bulunanlar arasında milletvekili adaylarının ve sıralarının tespiti:

- a) Ön seçin,
- b) Aday loklaması
- c) Merkez yoklaması

usul ve esaslarından biri veya bir kaç ile yapılabilir.

Parti adaylarının tespitinde, hangi seçim çevresinde, yukarıdaki usullerden herhangi biri veya birkaçının birlikte uygulanacağına Genel İdare Kurulu tarafından gizli oyla karar verilir.

- a) Ön seçim:

Siyasi Partiler Kanunu'nda belirtilen ön

seçimlerle ilgili hükümlere göre, o seçim çevresinde Partiye kayıtlı bütün üyeler tarafından yapılır.

b) aday yoklaması:

Aday yoklaması aşağıda sıralanan Partililerce yapılan milletvekili aday tespiti işlemidir.

Bu seçmenler şunlardır.

1) Seçim çevresinde oturan ve yelikleri devam eden,

- DYP Kurucuları, (38 madde eki liste)
- Eski Bakan ve Milletvekilleri,
- Eski ilçe ve il başkanları,
- Eski belediye başkanları,

2) vrenin Partili Bakan ve Milletvekilleri,

3) Seçilmiş Parti Yönetim kurulu başkanları ve yeleri,

4) Seçilmiş disiplin kurulu başkanları ve yeleri,

5) Partili il genel meclisi yeleri,

6) Partili belediye başkanları ve belediye meclisi yeleri,

7) Partili köy ve mahalle muhtarları,

8) Köy, mahalle ve beldelerin ilçe kongresi delegeleri,

9) İlçelerin il kongresi delegeleri,

10) İllerin Büyük Kongre delegeleri.

11) Her mahallede ve köyde, ilçe kongresi delegeleri seçimi yapılırken, Partinin o mahalle veya köyde son Milletvekili Genel Seçiminde aldığı 50 oy'a kadar 1. mteakkıp her 50 oy için 1 ve 25'den fazla

Partili Bakan ve Milletvekilleri seçim vresinin dilediğı ilçesinde, il yönetim ve il disiplin kurulları başkan ve yeleri ise il yönetim kurulu'nun bulunduğı ilçede milletvekili aday tespiti işlemine katılırlar.

küsurat oy için 1 kişi olmak üzere hesaplanıp tespit edilecek sayıda seçilecek (Aday Yoklaması De-
legeleri.)

Yukarıdaki diğer seçmenler oturdukları yerin aday yoklaması seçmen listesine kaydedilirler.

c) Merkez yoklaması:

Genel İdare Kurulu'nca gizli oyla yapılan aday tespit ve sıralamasıdır.

d) Kontenjan adayları, Genel İdare Kurulu tarafından gizli oyla tespit edilir.

Aday listelerinin kesinleşmesinden önce herhangi bir sebeple bu listelerde boşalma olursa, boşalan üyelikler ilk tespitlerindeki usule bakılmaksızın, Genel İdare Kurulu'nca doldurulur.

Önseçim ve Aday yoklaması seçim kurullarının yönetim ve denetiminde yapılır.

Önseçim ve Aday yoklamasında aday adaylarının listeleri soyadı alfabetik sırasına göre tanzim edilir.

MAHALLİ SEÇİMLER

MADDE 78 – İl merkezlerinin belediye başkanlığı adayı için Partiden aday yoklamalarına katılmak isteyenlerin yoklamalara katılabilmeleri, Parti üyesi olsun veya olmasın Genel İdare Kurulu'nun tasvibine bağlıdır. İlçe ve kasaba belediye başkanlığı için, Partiye başvuran aday adaylarının yoklamalara katılabilmeleri, Partiye üye olsun veya olmasın, bağlı bulundukları ilçe yönetim kurulu'nun mütalâası üzerine il yönetim kurulu'nun tasvibine bağlıdır. Genel İdare Kurulu, il yönetim kurullarının bu konudaki kararlarını değiştirebilir. Genel İdare Kurulu'nun kararı kesindir.

İl genel meclisi ve belediye meclisi üyeliği için Partiye müracaat edenlerin aday adaylığı, Partiye üye olsun veya olmasın, il yönetim kurullarının

tasvibine bağılıdır. genel İdare Kurulu bu kararları değıştirebilir. Bu Kurulun kararı kesindir.

Aday seçimleri için hazırlanacak aday listelerinde, aday adayları soyadları alfabetik sırasına göre sıralanır.

Mahalli idareler seçimlerinde aday adayları arasında belediye başkanlığı için bir, belediye meclisi üye adedi kadar asıl ve yedek olarak ayrı ayrı, il genel meclisi üyeliklerine seçim çevresi için tespit olunan sayıda asıl ve yedek üye adedi belirlenir.

Önseçim veya Aday yoklaması usullerinden hangisinin hangi seçim çevrelerinde tatbik edileceğı. Genel İdare Kurulu'nca kararlaştırılıp, kanuni süreler dikkate alınarak önceden mahallerine ve ilgili mercilere bildirilir.

Aday tespitleri her iki usulde de yargı yönetim ve denetimi altında yapılır.

Aday Yoklaması usulünün tatbiki halinde oy kullanacakların seçmen listeleri önseçimden en az 30 gün önce ilçe seçim kurulu başkanlığına üye kayıt defterleriyle birlikte verilir. Bu listeler önseçim gününden 25 gün önce Parti yönetim kurulu ve ilçe seçim kurulu binaları önüne asılır.

A) Belediye başkanı ve belediye meclisi üyeleri Aday yoklamasında oy kullanacak seçmenler şunlardır.

1- Seçim çevresinde oturan ve Parti üyelikleri devam eden:

- DYP Kurucuları,
- Eski Bakan ve Milletvekilleri,
- Eski ilçe ve il başkanları,

- Eski belediye başkanları,

2) Seçilmiş Parti yönetim kurulu başkanları ve üyeleri,

3- Seçilmiş disiplin kurulu başkanları ve üyeleri,

4- Partili il genel meclisi üyeleri,

5- Partili belediye başkanları ve belediye meclisi üyeleri,

6- Belde mahallelerinin Partili muhtarları,

7) Belde mahallelerinin ilçe kongresi delegeleri,

8) İlçelerin beldede oturan il kongresi üyeleri,

9) İllerin beldede oturan Büyük kongre delegeleri,

10) Her mahallede ilçe kongresi delegeleri seçimi yapılırken, Partinin o mahallede son milletvekili genel seçiminde aldığı 50 oy'a kadar 1. müteakkip her 50 ay için 1 ve 25'den fazla kûsurat oy için 1 kişi olmak üzere hesaplanıp tespit edilecek sayıda ayrıca seçilecek olan (Aday Yoklaması Delegeleri)

İl yönetim ve disiplin kurulları başkan ve üyeleri, il yönetim kurulu'nun bulunduğu ilçe merkezinin belediye seçimlerinde Aday yoklaması seçmeni olurlar.

Diğer seçmenler oturdukları yerin Aday yoklama seçmen listesine kayd edilirler.

B) İl genel meclisi üyeleri aday yoklamasında oy kullanacak seçmenler, Partili Bakan ve Milletvekilleri dışında kalan, milletvekili Aday Yoklaması seçmenleridir.

Seçmenler oturdukları yerin Aday Yoklama seçmen listesine kayd edilirler.

İl genel meclisi üyeliği aday adayları için hazırlanacak listelerde isimler soyadı alfabetik sırasına göre kayd edilir.

C) Mahalli idareler seçimlerinde aday adayları arasından aday tespitinin Önseçim usulü ile yapılması halinde, Cumhuriyet Başsavcılığınca seçim kurullarına gönderilen listelerde isimleri bulunan ve Üye kayıt defterinde kayıtlı olan

üyeler oy kullanırlar.

Aday listelerinin kesinleşmesinden önce, herhangi bir sebeple bu listelerde boşalma olursa, boşalan adaylıklar Genel İdare Kuluru'nca doldurulur.

Mahalli idareler Parti adaylarının tespitine müteallik diğer hususlar çıkartılacak yönetmenlikte belirtilir.

ONBİRİNCİ KISIM

HÜKÜMET KURMA VEYA KOALİASYONLARA KATILMA

MADDE 79 – Hükümet kurmaya, koalisyonlar katılmaya veya hükümetten yahut koalisyonlardan ayrılmaya karar verme yetkisi Genel İdare kurulu'na aittir.

Hükümetten çekilme veya koalisyonlardan ayrılma kararına rağmen görevini bırakmayanlar partiden ayrılmış sayılırlar.

Partili Bakanlar, Partinin genel politikasına veya temel ilkelerine aykırı harekette bulunamazlar. Genel Başkan ve Genel İdare Kurulu, Partinin kurduğu veya katıldığı hükümet ile partinin Genel İdare Kurulu ve TBMM grubu arasında anlayış ve işbirliğine dayanan bir çalışma ortamını hazırlamaya gayret etmekle mükelleftir.

GENEL İDARE KULUNDAN KABİNEDE GÖREV ALABİLECEKLER

MADDE 80 – Genel İdare Kurulundan, Parti Genel Başkanı dahil 10 kişi hükümette görev alabilir. Bu sayı aşıldığı takdirde, Genel Başkanca uygun görülenler kuruldaki görevlerini bırakırlar, çekilenlerin yerine sırayla yedeklerden alınır.

Çekilenler Genel Başkan Yardımcısı veya Genel Sekreter ise, Genel İdare Kurulunca yerlerine yenileri seçilir.

BAKANLARIN TESBİTİ

MADDE 81 – Cumhurbaşkanı hükümeti kurma görevini, Anayasa gereğince Partinin Genel Başkanına verdiği takdirde, Genel Başkan, Genel İdare Kurulu ile TBMM parti grubunu toplayarak istişare ettikten sonra Bakanları tesbit eder. Parti Genel Başkanı, Başbakan olmadığı takdirde ise, Başbakanlık görevi verilmiş olan Parti üyesi, Partinin Genel Başkanı ile birlikte yukarıda belirtilen kurullarla istişarede bulunur. Bu istişareler sırasında kabineye gireceklerle ilgili isim tesbiti yapılamaz ve bu yolda karar alınamaz.

RESMİ MERCİLERE BİLGİ VERİLMESİ

MADDE 82 – İlçe ve İl kongrelerinin toplanacağı gün, saat ve yer ile gündemi, toplantının yapılacağı gündem en az 15 gün önce mahalli, mülki makama bildirilir.

Büyük Kongrenin günü, saati yeri ve gündemi de en az 15 gün önce yetkili makamlara bildirilir.

Parti organlarında görev alanların adları, soyadları, doğum yeri ve tarihleri, meslek ve sanatları, ikametgâh adresleri ve Partideki görevleri, kendilerine görev veren kongre kararı, toplantıyı takip eden 15 içinde ilgili yönetim kurulu başkanı tarafından o yerin en büyük mülki amirine bildirilir. Merkez Karar Kurulu ve Genel İdare Kurulunda görev alanlar da aynı şekilde İçişleri Bakanlığı'na ve Cumhuriyet Başsavcılığına bildirilir.

TÜZÜK DEĞİŞİKLİĞİ

MADDE 83 – Partinin tüzük ve programında

değişiklik yapılması, Büyük Kongrede kurulacak Tüzük Komisyonu raporuna istinaden, Büyük Kongre kararına bağlıdır.

YÖNETMELİKLERİN HAZIRLANMASI

MADDE 84 — Siyasi Partiler Kanunu ile Parti tüzüğünün gerekli kıldığı yönetmeliklerin kabulü ve yürürlüğe konması, Merkez Karar Kurulunun yetkisi dahilindedir.

TÜZÜKDE HÜKÜM BULUNMAYAN HALLER

MADDE 85 — Parti tüzüğünde hüküm bulunmayan hallerde Siyasi Partiler Kanunu, seçim kanunları, TBMM İç Tüzüğü ve Dernekler Kanununun ilgili hükümlerine göre hareket edilir.

PARTİNİN KAPANMASI

MADDE 86 — Partinin kapanmasına karar verme yetkisi, Siyasi Partiler Kanununun 109. ve 110. maddelerindeki esaslar dahilinde, Büyük Kongreye aittir. Partinin başka bir parti ile birleşmesine Büyük Kongre tarafından karar verilir.

ONÜÇÜNCÜ KISIM

GEÇİCİ HÜKÜMLER

GEÇİCİ MADDE 1— Parti Yönetmeliklerinin bu tüzüğe uymayan hükümleri kaldırılmıştır.

GEÇİCİ MADDE 2 - Bu Tüzüğün 2. Büyük Kongrede kabulünü takip eden günden itibaren üç ay içinde, ilçe yönetim kurulları bütün üye kayıtlarını inceleyerek, Tüzüğün 5, 6, 7, 9, ve 14. maddelerine aykırı durumlarını tespit ettiği veya arandığı halde bilinmeyen, bulunamayan üyeleri için, üye tam sayısının en az 2/3 gizli oyu ile kayıtlarının

silinmesine karar verir ve durumu il yönetim kuruluna bildirir. Bu kararlar il yönetim kurulunun salt çoğunluğu gizli oyu ile tasdik edildiği takdirde üyenin kaydı silinir ve durum kendisine yazılı olarak bildirilir. Üye bu tebliğe karşı 15 gün içinde il disiplin kuruluna itiraz edebilir. İl disiplin kurulunun kararı kesindir.

GEÇİCİ MADDE 3 - Bu Tüzüğün 77/b bendinin 11 ve 78/A bendinin 10. fıkraları gereğince, köy ve mahallelerden ayrıca seçilecek (Aday Yoklaması Delegeleri)'nin ilk kongrelere kadarki dönem için seçim tarihini Genel İdare Kurulu tespit eder.

YÜRÜRLÜK :

MADDE 87 — Bu tüzük hükümleri Partinin tüzel kişilik kazanması ile birlikte yürürlüğe girer.

Tüzük değişiklikleri Büyük Kongrenin kabulü ile birlikte yürürlüğe girer.

İkinci Büyük Kongrede yapılan değişikliklerle tamamı tekrar oylanıp kabul edilen Tüzük 16 Mayıs 1988 tarihinde yürürlüğe girer.

DOĞRU YOL PARTİSİ KURUCULARI (DYP TÜZÜĞÜNÜN 38. MADDESİNE EK LİSTE)

Ahmet Nusret TUNA

Orhan DENGİZ

M. Kemal KESTELLİ

Rasim GİRAY

M. Turgay ÜÇÖZ

Abidin ÇOŞKUN

Ragıp CENGİZOĞLU

İsmail DOKUZOĞLU

İsmail HERAL

Sedat AKAY

Reşit KURŞUN

Yusuf ULUSOY

Enver KAYA

Tuğrul TOKLUCU

Erkut ŞENBAŞ

Muktedir BALLI

Esat Yıldırım AVCI

Ali Rıza YARADANAKUL

Ömer Lütfi HOCAOĞLU

Vefa TANIR

Müjgân DERİCİOĞLU
Mehmet YARDIMCI
Lütfi ERDEMİR
Orhan ÜÇOK
Galip ONURSAN
Hacı Doğan DEVELİOĞLU

Hasan Fuat UYAR
M. Fatih ÖZGÜR
Ahmet Sanver DOĞU
Hüseyin GÖKÇEN
Halil ÜNALP
Sezgin TAŞKIRAN
Ziya HEPBİR
Kenan KOLUKISA

Celâl Kaya CAN
Talât AKGÜL

Refik SUNOL
Enver ŞENERDEM
Niyazi BİCİOĞLU
Zahit AKDAĞ
Nevzat ÖZKAN
Zekeriye AKÇALI
Enver KOZANOĞLU
Haşim BİNGÖL
Ergün KIZILBEY
İsmail Kıral GÖĞÜŞ
Turan ÇELEBİ
Yener KALYONCU
Mehmet MUHSİNOĞLU
Vasıf YAZICI
Mehmet KARTALOĞLU
Özden ÖZBİLÜN
İhsan AKIN /

İsmail KÖSE
Bener ÖZCAN
Hamdi ÜÇPINARLAR
Zeki HATİPOĞLU
Aydın GÜNDEZ
Ali KAYALAR
Nurhan GÜVEN
Orhan Aziz ONUK
Rıza İRFANOĞLU
Halis KALELİ
Reşit AYHAN

Gökberk ERGENEKON
Hayri ÜRGÜPLÜ
Orhan DAUT
Hanefi ULUĞTEKİN
Sırrı GÜLTEKİN
İhsan ASLAN
Fevzi KUTAY
Sabahattin ŞERİFOĞLU
Türkân AKSU
Ali TABANLI
Yaşar TEKŞEN
Mehmet TOPRAK
Şükrü AKKAN
Yusuf MERGEN
Kâzım ŞAHİN

İbrahim ÇETİNKAYA
Cevat KERPİÇCİ
Erman YERDELEN
Sevil ERMAN
Şükrü Sezar AYGİN
Münir ÖZDEN
Mehmet AYDIN
Altan SAVACI
Şinasi SUNBAŞ

Tarık Kaya KUŞAN
Çetin ERKAYA
Osman Bedrettin ERGÜL

Hüsamettin CİNDORUK
Mehmet GÖLHAN
Nazif KOCAYUSUFPAŞAOĞLU
Baki TUĞ
Cemil AKIN
Rıza AKDEMİR
Aydın ARAT
T. Fikret ALPASLAN
Mehmet AŞCIOĞLU
Cevdet AYKAN
M. Ali AYTAÇ
Cevdet AYDIN
M. Nedim BİLGİÇ
Nazmi ÇENGELCİ

B. Sami DAÇE
Kemal DEMİRALAY
Ali Rıza DİKMEN
Halide DENGİZ
Mehmet DÜLGER
Ömer EKEN
Orhan ERDEM
Melih ESENBEL
Mehmet GÜLER
Turhan GÜVEN
Aziz GÜMÜŞ
Kenan KORTAN
Ahmet KÜÇÜKEL
Aykut KURANEL
Abdullah NİŞANCI
Orhan MENTEŞE
Arslan ÖNER
Atilla PAYNIRCIOĞLU
Mukadder SEZGİN
Nezihe SÖNMEZ
Ali Parıl SÜMER
Refaettin ŞAHİN
Hasan TÜRKEY
Ramazan TEKELİ
Abdullah URAZ
Emin ÜÇÖK
Kâmil ÖZSARIYILDIZ
Nadir YÜZBAŞIOĞLU

DOĞRU YOL PARTİSİ
PROGRAMI

FİHRİST

MADDE

1	Temel görüşler ve gaye
2,3,4	Kişinin temel hakları
5	Kamu düzeninin korunması
6	Milli bütünlüğün korunması
7	Hukukun üstünlüğü
8	Egemenlik
9	Meşruiyet
10	Üstün ortak değerler
11	Türk milliyetçiliği
12	Laiklik
13	Temel hak ve hürriyetlerin teminatı
14	Türkiye Büyük Millet Meclisi
15	Cumhurbaşkanı
16	Yargı
17	Bakanlar Kurulu
18	Özerk ve bağımsız kuruluşlar
19	Güvenlik hizmetleri
20	Mahalli İdareler
21	Siyasi Partiler
22	Kamu Personeli
23	Karma ekonomi anlayışımız
24	İktisadi ve mali politikaların gayesi
25	Sanayi politikaları
26	Küçük sanayi
27	Tarım
28	Esnaf ve zanaatkârlar
29	Enerji Politikaları
30	Tabii kaynaklar
31	Ulaştırma
32	Ekonomik istikrar
33	Mali Politika
34	Kamu gelirleri
35	Kambiyo politikaları
36	Yabancı kaynak
37	Dış ekonomik ilişkiler
38	Eğitim
39	Yaygın, sürekli eğitim
40	Yüksek öğretim

41	Eğitimde fırsat eşitliği
42	Araştırma, teknoloji
43	Milli, manevi değerler
44	Sağlık
45	Sağlık hizmetlerinin yaygınlaştırılması
46	Şehirleşme, konut
47	Çalışma hayatı
48	Sendikal haklar
49	Sosyal güvenlik
50	Korunmaya muhtaç kişiler
51	Çocukların korunması
52	Dış politikamızın esasları

Doğru Yol, Cumhuriyet'tir.
Doğru Yol, Milli Mücadele'dir
Doğru Yol, Demokrasi'dir.
Doğru Yol, Milli Misak'tır.
Doğru Yol, Milli Hakimiyet'tir.
Doğru Yol, Milli İrade'dir.
Doğru Yol, Millet Üstünlüğü'dür
Doğru Yol, Milliyetçilik'tir.
Doğru Yol, Milli Birlik'tir.
Doğru Yol, Vatanı Sevmektir.
Doğru Yol, İman'dır.
Doğru Yol, Mânevi Değerlere İnançtır.
Doğru Yol, Laik Türkiye'dir.
Doğru Yol, İnsan Haklarına Saygı'dır.
Doğru Yol, Sevgi'dir.
Doğru Yol, Atatürk'ü Anlamak'tır.
Doğru Yol, Refah Devleti'dir.
Doğru Yol, Kalkınmadır.
Doğru Yol, Yapıcılık'tır.
Doğru Yol, İnşa'dır.
Doğru Yol, Sanayileşmek'tir.
Doğru Yol, Tarım Reformu'dur.
Doğru Yol, İmar'dır.
Doğru Yol, Adil Gelir Dağılımı'dır.
Doğru Yol, Sabır'dır,
Doğru Yol, Selamet'tir.
Doğru Yol, Adalet'tir.
Doğru Yol, Hak Yolu'dur. Millet Yoludur.

DOĞRU YOL PARTİSİ PROGRAMI

BİRİNCİ BÖLÜM TEMEL DÜŞÜNCELER

GAYE

MADDE 1 - Doğru Yol Partisi, milli iradeyi üstün irade, nihai karar mercii olarak saymak ve saydırmak;

Milli birlik ve beraberliği, ülke bütünlüğünü, insan haklarına saygılı, milliyetçi, demokratik, sosyal bir hukuk devleti olarak kurulmuş bulunan Türkiye Cumhuriyetini, demokratik rejim ve parlamenter düzeni korumak ve kollamak;

Hür ve demokratik nizam içinde vatandaşın ve devletin güvenliğini sağlamak;

Milletin haklarının, milli, manevi ve tarihi değerlerin savunucusu ve onlara sahip çıkmak;

Kalkınmayı hürriyet içinde, medeniyetçi ve hamleci bir anlayışla sağlamak;

Sosyal adaleti gerçekleştirmek, sosyal güvenliğe bütün vatandaşları kavuşturarak çaresizliği ortadan kaldırmak, refahı tabana yaymak ve böylece fukaralığı ve işsizliği sona erdirmek;

Türkiye'yi ezilmeyen horlanmayan, korkmayan, başı dik, yarınından emin hür insanların yaşadığı bir ülke, Türk Devletini güçlü, sayılan, dostluğu aranan bir büyük devlet yapmak gayelerini gerçekleştirmek;

Hürriyet, adalet, huzur ve refah içinde bir millet; güçlü, büyük bir ülke hedeflerine varmak için millete ve vatana hizmet etmek Doğru Yol Partisi'nin kuruluş sebebi ve gayesidir.

KİŞİNİN TEMEL HAKLARI

MADDE 2- İnsan Hakları Evrensel Beyannamesinde ifadesini bulan kişi haklarının ve temel hürriyetlerinin gerçekleşmesi ve korunmasını zaruri görürüz.

MADDE 3- Kişinin, insan haysiyetine yaraşır, dokunulmaz, vazgeçilmez, ihlâl edilemez haklarının bulunduğu, bu hakların ve bunları kullanma yetki ve hürriyetinin Devletin kesin teminatında bulunduğu, kişi güvenliğini, hürriyetlerin tamamı veya bir kısmını feda etmeden sağlamanın mümkün ve zaruri olduğu inancındayız.

Kişinin hürriyet ve güvenliğinin gerçek garantisini hür, demokratik nizamın kesintisiz işlemede ve millî irade üstünlüğünün her şartta geçerli kalmasında görüyoruz.

MADDE 4- Hür ve demokratik Batı ülkeleri insanının hak ve hürriyetlerini korumakta sahip olduğu hukuki garantileri Türk vatandaşı için de sağlamak hedefimizdir.

KAMU DÜZENİNİN KORUNMASI

MADDE 5- Hangi maksat ve vasıta ile yapılmış olursa olsun, anarşi terör ve bölücülüğü, kişinin temel haklarını ortadan kaldıran veya kullanılmasını engelleyen bütün eylemleri Devletin ve toplumun güvenliğine yönelmiş, bertaraf edilmesi bütün Devlet organlarının görevi olan faaliyetler sayarız. Her meşru vasıta ile karşısında oluruz.

Anayasal kuruluşlar, bütün Devlet organları, gerçek ve tüzel kişiler toplumun ve Devletin güvenliğini zedeleyici davranışlardan kaçınma durumundadırlar.

Devletin ve Cemiyetin güvenliği, bütünlüğünün muhafazası ve devamlılığının tehlikeden uzak olmasıdır.

Hiçbir yetki ve hürriyetin Devlet ve toplum güvenliği aleyhine kullanılmasına müsamaha edilemeyeceği gibi, Devlet ve toplum güvenliği bahane edilerek, hiçbir hürriyetin ortadan kaldırılması veya sürekli kısıtlanması kabul edilemez.

MİLLİ BÜTÜNLÜĞÜN KORUNMASI

MADDE 6- Irk, din, mezhep, kültür, mahalli gelenek farklılıkları oluşturmaya veya bunları tahrik ederek milli bütünlüğü bozmaya yönelik cereyanlara karşı durmayı; ilim, fikir ve vicdan hürriyeti alanındaki gelişmeler için şart olan müsamahayı baltalayacak taassup ve hurafelerden milletimizi masun tutmayı milli görev sayarız.

Ülkenin bütünlüğü, bölünmezliği münakaşa edilemez. Milletin birliğini zedeleyici, tehdit veya tehlikeye maruz bırakıcı bütün davranışlara karşıyız.

HUKUKUN ÜSTÜNLÜĞÜ

MADDE 7 - Hukuk Devletin bütünü müesseseleri ile tesisi ve korunmasını başlıca görev biliriz.

Kanunun herkes için eşit uygulanmasını sağlamak ve kişilerin ve yöneticilerin hak, yetki ve sorumluluklarının önceden belirlenmiş, aleni ve milli irade kararları ile kabul edilmiş kaidelere tabi olması hukuk devletin şartıdır.

EGEMENLİK

MADDE 8 - Rejimin temel ilkesi, vazgeçilmez, kısmen dahi olsa devredilmez, taviz verilmez prensibi "Egemenlik Kayıtsız Şartsız Milletindir" Anayasa hükmüdür.

Bu hükmü, Atatürk ilkelerinin esası, milletin kendi kaderini tayin hakkı sayarız.

Milli iradenin üstün irade olması, bütün Devlet 'güç ve yetkilerinin milli iradenin tercihiine dayanmaları halinde meşru olabileceği inancındayız.

Egemenlik hakkı ile ilgili yetkilerin kullanılmasını, milli iradenin önceden müsaadesi ve sürekli denetiminde mümkün görürüz.

MEŞRUIYET

MADDE 9 Anayasa ve Cumhuriyet Kanunlarına ülkede yaşayan bütün fertlerin ve bütün Devlet organlarının saygı ve riayetini şart görürüz.

Anayasa dahil, kaide koyma yetkisi münhasıran Egemenlik halkının sahibindedir. Koyduğu kaideleri aynı usul içinde kaldırmak veya değiştirmek milli iradenin kararına bağlıdır.

ÜSTÜN ORTAK DEĞERLER

MADDE 10 - Milli birliğimizin ve becamızın, sahip olduğumuz milli, tarihi değerlerin, hars ve kültürün, milli ve manevi inanç ve şuurun, dilimizin korunmasına bağlı olduğu inancındayız.

TÜRK MİLLİYETÇİLİĞİ

MADDE 11- Türk Milliyetçiliğini, büyük milletimizin bütünlüğünü ve beraberliğini sağlamak, milli ihtiyaç ve menfaatleri her türlü şahıs ve zümre menfaatinin üstünde tutmak, nesiller arasında şuurlu bir tesanüt kurmak, milli, tarihi ve manevi değerlere saygı göstermek ve yeni nesilleri milli tarih şuuru içinde, milli gerçeklere bağlı olarak yetiştirmek manasında anlıyoruz.

Milliyetçilik anlayışımız, milli hudutlar içinde birleştirici ve bütünleştiricidir.

LÂİKLİK

MADDE 12- Türkiye Cumhuriyeti lâik bir Devlettir. Lâik Devlet, dine karşı, inançlara karşı Devlet değildir.

Lâik Devlet, idaresinin kaideleri dine dayalı olmayan Devlettir. Kimse sahip olduğu inanç yüzünden, lâik Devlette, kınanamaz. Lâik Devlette inanç yasak edilemeyeceği gibi, kimse de inanç sahibi olmaya zorlanamaz.

Her vatandaşın mensup olduğu din ve inancın icabı olan ibadeti serbestçe icra hakkına sahip olduğu inançındayız.

Lâikliği, fikri ve vicdanı hür bir cemiyet için gerekli bir unsur olarak görürüz.

TEMEL HAK VE HÜRRİYETLERİN TEMİNATI

MADDE 13- Anayasa, kanunlar ve hukukun temel prensiplerine fertlerin ve bizzat Devletin, kesiksiz riayeti, hürriyet nizamının vazgeçilmez şartıdır.

Basın hürriyetini, radyo ve televizyonun temel Devlet yapısının savunucusu olmasını ve tarafsız idaresini, fikri ve akademik hürriyetleri, tarafsız mahkemeler ve hakim teminatı ile idarenin hukuki murakabesini, temel hak ve hürriyetlerin garantisi sayarız.

İKİNCİ BÖLÜM CUMHURİYETİN TEMEL MÜESSESELERİ

TÜRKİYE BÜYÜK MİLLET MECLİSİ

MADDE 14 , HÜR, GENEL, TEK DERECELİ seçimlerle oluşmuş, Millet adına Egemenlik hak ve yetkisini kullanabilen, rejimin en yüce müessesesidir.

TBMM ülkede belli bir oranda taraftara sahip Anayasal düzene aykırı olmayan fikir gruplarının temsiline imkan verici, ancak, istikrarlı hükümetlerin kurulması ve yaşamasını mümkün kılacak bir yapıya sahip olmalıdır.

Kanun yapabilir, denetleme yapabilir bir organ olarak sürekli işlerliğini sağlayan engellemeleri aşan, icabında kendisini yenileyebilen kaide-lere sahip olmasını gerekli görürüz.

CUMHURBAŞKANI

MADDE 15 - Cumhurbaşkanı, ülkenin ve milletin bütünlüğünü temsil eden, sahip olduğu büyük manevi prestij sayesinde Anayasal organlar arasındaki ahengin korunmasını gözeten, partilerüstü tarafsız, bilgi, hizmet ve tecrübesi ile geniş bir milli güveni haiz şahsiyeti ile demokratik düzenin üst denge unsuru olarak görüyoruz.

YARGI

MADDE 16 - Kişi hak ve hürriyetlerinin korunmasını, hukukun üstünlüğünün sağlanmasını, tarafsız, bağımsız ve adil yargı gücünün ucuz ve sür'atlı işlemesine bağlı görürüz.

Yargının, tarafsızlığını zedeleyici etkilerden korunabilmesi, özlük haklarının tümünü ihtiva edecek şumulde hakim teminatının sağlanmasına bağlıdır.

Anayasa Mahkemesi kararları ile, Egemenlik hakkının gerçek sahibinin iradesi arasında çelişki olmamasını zaruri görürüz.

Adalet personelinin hayat şartlarını, bina ve araç durumlarını, kısa sürede güvenilir ve sür'atlı adalet tevziine müsaait seviyeye getirme kararındayız.

BAKANLAR KURULU

MADDE 17 - Bakanlar Kurulu, bütün rejimin en önemli organlarından biridir.

Yürütme yetki ve görevini icra eden bu organın, bu faaliyetinin istikrar ve ahengi gerektirdiği inancındayız. Yasama ve yargı dışındaki bütün kuruluşların, özelliklerine uygun idari istisnaları olmakla birlikte, hepsinin hükümetin emrinde ve ona karşı sorumlu olduğu gerçeğinden hiçbir şartta fedakârlık yapılmaması gereğini savunuruz.

İdari kararların yargı denetimine tabi oluşunu hukuk devletinin gereği sayarız. Ancak, bu denetimin idare yerine karar verme, takdir yetkisini kısıtlama veya idarenin kararlarının geçerliliğini şüpheli hale düşürme sonucuna varmasını doğru bulmayız.

ÖZERK VE BAĞIMSIZ KURULUŞLAR

MADDE 18 - Özerkliği, kamu hizmetinin daha sür'atli, fikri faaliyetlerin daha tarafsız ve bağımsız yapılabilmesini temin için bazı müesseselerin genel idarenin bir takım kaidelerinin dışında tutulması olarak anlamaktayız. Özerklik veya bağımsızlık, hükümlerlik şeklinde anlaşılamaz.

Üniversitelerin ilmi bağımsızlığının gerekleri yerine getirilirken, ülkenin mali gücü, insan gücü kaynakları ve istihdam politikaları bertaraf edilemez.

GÜVENLİK HİZMETLERİ

MADDE 19- Ülkenin iç düzeninin korunması, asayiş ve huzurun sağlanması, anarşi, terör ve bölücülük teşebbüsleri ile sürekli ve tesirli mücadelenin sürdürülerek bunların tehdit olmaktan çıkarılması, güvenlik kuvvetlerinin görevidir.

Güvenlik kuvvetlerinin, kadro techizat ve malzeme bakımından yeteri kadar güçlendirilmesinin, öncelikle gerçekleştirilmesi zarureti kaniyiz.

Türk Silahlı Kuvvetlerinin, vatan savunmasının, ülkenin stratejik konumu dikkate alınarak, gerektiği seviyede teçhizi için iç ve dış bütün imkânların harekete geçirilmesini zaruri görürüz.

MAHALLİ İDARELER

MADDE 20 - Mahalli idarelerin mali imkânlarının, hizmetleri yeterli düzeyde gerçekleştirecek kendi gelirleri olarak

sağlanması esastır. Belirli zaruri kamu hizmetlerinin sağlanamamasında gerektiğinde genel bütçeden yardım yapılmalıdır.

Mahalli idarelerin merkezi idare ile münasebetleri, denetlenmeleri demokratik vasıflarını zedelemeyecek, ancak, kamu vesayetini tesirli kılacak kaidelere bağlanmalıdır.

SIYASİ PARTİLER

MADDE 21 - Siyasi teşkilâtlanma hürriyeti, demokratik rejimin başta gelen göstergesidir. Siyasi Partilerin memleketin idaresi hakkında farklı fikir ve metodlara sahip olmaları ve bunları savunmalarını tabii buluruz. Ancak siyasi mücadelenin rejimi tahrip etmeden ve Devleti tehlikeye düşürmeden yapılmasını da zaruri görüyoruz.

Rejimin gayrimeşru saymadığı bütün fikirler siyasi teşkilâtlanma imkânı bulabilmelidir.

Siyasi Partilerin iç idarelerinde, demokrasi usûl ve teamüllerinin, tatbik edilmesini milli iradenin serbestçe tecellisi bakımından gerekli görürüz.

KAMU PERSONELİ

MADDE 22 - Kamu hizmetinde çalışanlarla ilgili Devlet politikası, hizmetin vatandaşa kolay, seviyeli, yerinde ve yeterince ulaştırılması esasına göre tespit edilmelidir.

Kamu personelinin çalıştırılmasında güçlük çekilen bölge ve hizmetlerde görevi cazip kılıcı imkânlar sağlayarak eksiklikler giderilmeli, mecburi hizmet en son ve zaruri halde mahdut bir uygulama olarak tutulmalıdır.

Ehliyet, kıdem ve sorumluluk personel rejiminin esasını teşkil etmeli, yüksek vasıflı

teknisyen ve idarecilerin, gerektiğinde Devlet kadrolarına alınmasını veya orada tutulmasını mümkün kılan elâstikiyete sahip olmalıdır.

Kamu personeline yıllık fiyat artışlarını dikkate alan, kıdem ve üstlenilen görevin sorumluluğuna göre bir ücret rejimini gerekli görürüz.

Kamu hizmetinde çalışanların statülerinin, Devlet tasarrufları ile değiştirilmelerinde müktesep hakların korunması öncelikle gözetilmelidir.

ÜÇÜNCÜ BÖLÜM

EKONOMİK DÜZEN

KARMA EKONOMİ ANLAYIŞIMIZ

MADDE 23- Ekonomik düzen, hürriyetçi demokratik rejimin güçlenmesi, kişinin hürriyet içinde refaha kavuşması gayesini gerçekleştirmelidir.

Mülkiyet, miras, hür teşebbüs kurma, dilediği işi seçme haklarının kişinin vazgeçilmez temel haklarından olduğuna inanırız.

Ekonomik hayatta Devletin gerektiğinde üretici, genelde düzenleyici destekleyici ve caydırıcı tesirli bir role sahip olması gereğine inanırız.

Serbest piyasa ve rekabet nizamını gerçekleştirmek ve ekonomiyi bu düzende geliştirme, kararındayız.

Kalkınmanın plâna bağlanarak gerçekleştirilmesini gerekli görürüz.

Plânlamanın gayesi, Devletin bütün ekonomik faaliyetlerini merkezi bir plâna bağlamak değildir.

Kalkınma plânları, kamu için emredici olacaktır. Hür teşebbüs düzeni için orta ve uzun vadeli hedef ve politikaları belirleyerek yol gösterici, yönlendirici, özendirici veya caydırıcı olacaktır. Serbest piyasa nizamını engellemeyecek, İstikrar içinde gelişmesini sağlayacaktır.

İKTİSADİ VE MALİ POLİTİKALARIN GAYESİ

MADDE 24 - İktisadi ve mali politikaların gayesi:

Kaynakları en rasyonel şekilde kullanmanın emrine verme,

Hızlı kalkınma,

Sürekli ve dengeli büyüme,

İşsizliği asgari düzeye indirme,

Refahı tabana yayma,

Sosyal güvenlik imkânlarını artırmak,

Güçlü ve müreffeh Türkiye idealine varmaktır.

SANAYİ POLİTİKALARI

MADDE 25 - Sanayide gelişme için aşağıdaki ilkelere uyulmasını zaruri görürüz.

Rekabet gücü olan sanayi: Kapasitesi, teknolojisi, ürününün vasfı, standardı ve maliyeti benzer mamûllerle iç ve dış pazarlarda boy ölçüşebilecek sanayidir. Yeni kurulacak sanayi bu şartlara uygun kurulmalı, mevcutlar ise, bu şartlara uydurulmalıdır.

Öncelikle yerli ham madde ve işgücünü birlikte ve ayrı ayrı değerlendirmeye elverişli sanayi kurulmalıdır.

Yüksek istihdam imkânı veren işgücü yoğun sanayi öncelikle kurulmalıdır. Sanayileşme ile

stihdam problemine müessir çözüm getirilebileceği inancındayız. Ancak, işgücü yoğun sanayii teknolojik gerekleri ve gelişmeleri terketmeden gerçekleştirmek zaruridir.

Yeni ihraç imkânı veren sanayi kurulmalıdır.

Modern ilim, teknoloji ve idareyi Türkiye'ye getirecek vasıfta sanayi kurulmalıdır. Kurulu sanayi gelişmeleri takip edebilecek ve kendini bunlara uyduracak bir yapıya kavuşturulmalıdır.

Özel himayelere, sun'i desteklere muhtaç olmayan, yaşama gücü olan bir sanayi kurulmalıdır.

Sanayileşmenin sür'atle gerçekleşmesi için siyasi istikrarı, ekonomik ve mali politikalarda kararlılık ve devamlılığı zaruri görürüz.

Sanayileşmenin yukarıda belirtilen şartlara uygun gerçekleşebilmesi için, kalkınma planları kuruluş safhasından itibaren, yönlendirici ve özendirici mekanizmaları derpiş etmelidir.

Sanayiin ülke sathında dengeli dağılımı ekonomik ve sosyal icaplar dikkate alınarak gerçekleştirilmelidir.

KÜÇÜK SANAYİ

MADDE 26 - Küçük sanayiin gelişmesinin desteklenmesine önem verilir.

Küçük sanayi , luzumlu teknik bilgi, pazarlama organizasyonu, kredi ve benzeri yardımlar sağlanarak desteklenmelidir.

Her boydan sanayiin günden güne daha gelişmiş alt yapıya ihtiyacı olmaktadır. Bu ihtiyacın sanayi siteleri ve sanayi bölgeleri tesisi ile karşılanmasını Devletin öncelikle ifa etmesi gerekli görevlerinden biri sayarız.

TARIM

MADDE 27 - Tarım politikalarının gayesi:

toprak-insan ilişkilerini, kişinin dilediği işi seçme hürriyetini, azami verim ve istihdam meselelerini dikkate alarak düzenlemek.

Modern teknoloji ve girdilerle verimliliği arttırmak.

Toprak ıslahı, korunması ve sulama imkanlarını genişletmek.

Tarıma dayalı sanayii yaygınlaştırmak.

Köye ve köylüye bu politikalar vasıta ile rahat ve medeniyet nimetlerini götürmektir.

Çiftçinin topraklandırılmasını zaruri görürüz. Ancak, bunun dar manâda toprak dağıtımını şeklinde değil, zirai kalkınmayı sağlayacak bir büyük programın parçası olarak görürüz.

ESNAF VE ZANAATKÂRLAR

MADDE 28- Esnaf ve zanaatkârın sermaye, kredi, hammadde ihtiyaçlarını karşılayabilmek, maddelerini değerlendirmek için, teşkilatlanmalarını teşvik etmek, Devletin teknik ve mali imkanları ile kendilerine destek olmak gerektiğine kanaatimiz.

Gerek sanayinin desteklenmesi, gerekse istihdam probleminin hallinde küçük işyeri sahiplerinin önemli rolleri olduğuna inanırız.

ENERJİ POLİTİKALARI

MADDE 29- Enerji konusunu, sanayileşme, medenileşme ve kalkınmanın temel unsurlarının başında görmekteyiz. Enerji kıtlığı, beraberinde geri kalmışlığı ve fakirliği getirdiğinden konuya doktriner katılıklardan uzak bir görüşle bakarız.

Hedefimiz, öncelikle milli kaynaklara dayalı, ucuz kalkınma ihtiyaçlarına zamanında ve yeterince cevap veren enerji üretimidir.

Sahip olduğumuz hidrolik ve termik kaynakların sür'atle değerlendirilmesine öncelik verilmelidir. Ancak, özkaynaklarımızdan yeterli enerjiyi üretene kadar enerji ithaline veya petrole dayalı enerji üretimine devamı kaçınılmaz görürüz.

Türk vatandaşının fert başına enerji tüketiminde gelişmiş ülkeler seviyesine bir an önce varması için gerekli bütün gayretin sarfedilmesine taraftarız.

Jeotermal ve tabii gaz, biogaz gibi yerli enerji kaynaklarının sür'atle geliştirilmesi, nükleer enerji üretiminin ülkemiz için zaruri olduğu inancını taşıyız.

Doğu Anadolu kalkınma projesini ve benzerlerini, sadece enerji meselesi değil, büyük bir istihdam imkanı, refahı sadece o bölgeye götürmek değil, bütün ülkenin dengeli kalkınması için hayati sayarız.

Bu ve benzeri projelerin özel yürütme modelleri ile gerçekleştirilmeleri, iç finansmanı için bir özel kalkınma fonu teşkilini gerekli görürüz.

TABİİ KAYNAKLAR

MADDE 30 - Madenlerimizin değerlendirilmesinden; aramadan işletmeye kadar, bütün faaliyetlerde büyük istihdam imkanı vermesini, sanayimizin gelişmesine destek olmasını, sahip olduğu ihracat potansiyeli ile döviz dengemize önemli katkılar bekleriz.

Devletin hüküm ve tasarrufunda olan yeraltı kaynaklarının, kamu veya özel sektör tarafından ayrı ayrı veya birlikte aranması veya işletilmesini uygun görürüz.

Devlete ait olan arama ve işletme hakkının gerçek ve tüzel kişilere devrinde, kamu veya özel

teşebbüs için katı sınırlar düşünülmemesine taraf-tarız . Özel ve kamu kaynaklarının yeterli bulun-maması halinde veya yeni teknoloji ve önemli dış pazar imkanı getirmesi şartı ile belli sahalarda ya-bancı sermayeden istifade edilmesinde sakınca görmeyiz.

Maden rezervlerinin aranması ve tesbitinde başta petrol olmak üzere enerji hammaddelerine öncelik verilmesini gerekli görürüz.

ULAŞTIRMA

MADDE 31 - Ulaştırma politikamız, Türkiye'nin her yerine her mevsimde ulaşabilme, en ekonomik taşıtırma sistem ve imkanlarını öncelikle destekleme , sosyal ve ekonomik gelişmeyi hızlandırıcı demiryolu, karayolu ve de-nizyolu bağlantılarını, üretim ve tüketim bölgelerinin ihtiyaçlarını da dikkate alarak sağlamaktır. Ulaştırma sektöründen önemli mik-tarda döviz geliri sağlamayı mümkün görürüz.

Ekonomik gelişmenin icaplarını dikkate alan bir haberleşme sistemi, uydulardan yararlanma imkanı da dahil, sür'atle yaygınlaştırılmalıdır.

EKONOMİK İSTİKRAR

MADDE 32 - Enflasyonla sürekli mücadele is-tikrar politikalarımızın ana unsurlarından birini teşkil eder. Ancak, enflasyonla mücadele, kalkınmadan vazgeçmeden, orta ve dar gelirliilere bu mücadelenin yükünü adaletsiz bir şekilde yüklemekten kaçınılmalıdır.

Fiyat istikrarının fevkalâde icaplar dışında idari müdahalelerle değil, ekonomik tedbirlerle

sağlanmasını gerekli görürüz.

MALİ POLİTİKA

MADDE 33 - Mali idarenin, ekonomik gelişme ve gelir dağılımında denge sağlama bakımından, istikrarına büyük önem veririz.

Mali politikamızın esasını, milli tasarrufların arttırılması, kamu hizmetlerinin ve devletin diğer sosyal görevlerinin ifası için gerekli mali imkanları temin etmek, ekonominin istikrardan uzaklaştığı anlarda bütçe giderleri ve vergi gelirlerini buhranın aşılmasında birer vasıta olarak kullanmak, milli borç, para ve kredi politikaları yolu ile ekonominin gelişmesi ve istikrarın korunmasına müsait para arzını sağlamak, mali teşviklerle yatırımları ve tasarrufları yönlendirmek teşkil eder.

KAMU GELİRLERİ

MADDE 34 - Vergiyi, kamu hizmetlerini, devletin iktisadi ve sosyal görevlerini ifa için lüzumlu bir kaynak ve ekonomik ve mali politikaların uygulanmasında kullandığı müessir bir araç olarak görürüz.

Uygulanan vergi politikasının, vatandaşın kazancına ve gelirine serbestçe tasarruf etme yetkisini baltalayan, yeni teşebbüslerden vazgeçiren, sermaye birikimini önleyen veya cezalandıran sonuçlar doğurmaması gerekir.

Vergi ödeme, iktidarı olan her vatandaşın mali gücü ile mütenasip olarak, adil ve genel esaslar dairesinde vergiye tabi tutulması lüzumuna ve ancak bu surette vergi adaletinin gerçekleşebileceğine inanıyoruz.

KAMBIYO POLİTİKALARI

MADDE 35 - Kambiyo mevzuatımız, dış ekonomik ilişkilerimizin bugünkü ihtiyaçlarına uygun değildir, eskimiştir, dağınıktır, güçleştirici ve lüzumunu kaybetmiş hükümler ihtiva eder.

Dış ticaret ve döviz kazandırıcı diğer muameleleri ve dövizle ilgili işlemleri basitleştirici, kolaylaştırıcı uygulamaların öncelikle getirilmesini, serbest kambiyo rejimine tedricen geçişe elverişli bir sistemi, dış ekonomik münasebetlerimizin gelişmesi için zaruri sayarız.

YABANCI KAYNAK

MADDE 36 - Dış kaynağı, hedef alınan kalkınma hızını ve ekonominin dışardan temini gerekli zaruri ihtiyaçlarını karşılamaya yeterli miktar ve zamanda, en uygun şekilde ve şartlarda elde etmek hedefimizdir.

Öncelikle milli ekonominin azami dış kaynak sağlayacak tarzda idare edilmesi gereklidir. Bu maksatla, ihracat, turizm, navlun gelirleri, işçi dövizleri, transit hizmetleri ve serbest bölge uygulamalarının sağlayacağı gelirler, dış ülkelerde Türk müteşebbislerinin aldıkları taahhüt işlerinin gelirlerinin arttırılması için, teşvik ve destek tedbirlerinin ihtiyaçlara uygun tarzda getirilmesi ve sür'atle asgari formalité ile uygulanmasını zaruri görürüz.

Yabancı sermaye ve dış kredi girişlerinin desteklenmesi ve kolaylaştırılmasını sadece döviz açığının karşılanması için değil, dış ekonomik ilişkilerimizin de geliştirilmesi bakımından gerekli sayarız.

DIŞ EKONOMİK İLİŞKİLER

MADDE 37 - Avrupa Ekonomik Topluluğu ile işbirliğini, kalkınma hedeflerimizin gerçekleşmesinde bir itici faktör, sanayi ve tarım üretiminde rasyonelleşme vasıtası, Türkiye'nin dünya ticareti içinde artan bir oranda yer alma kararı olarak anlamaktayız. Ortak Pazar tam üyeliğimizin bir an önce gerçekleşmesinin ülkenin menfaatine olduğu inancındayız.

Orta Doğu ve İslam ülkeleri ile ekonomik münasebetlerimizin geliştirilmesine özel önem verilmesine taraftarız.

DÖRDÜNCÜ BÖLÜM SOSYAL POLİTİKALAR EĞİTİM

MADDE 38- Eğitimi Türkiye'nin bir numaralı meselesi olarak görüyoruz.

İnancımıza göre eğitim, hür, kişiliğine sahip, doğru düşünen, sıhhatli kararlar veren, ekonomik faaliyetlere katılabilmesi için gerekli asgari bilgi veya mahareti edinmiş vatandaş yetiştirme meselesidir. Beyinleri yıkamak değil, onları zenginleştirmek, insan vakarına sahip fertler yetiştirme meselesidir.

Milli eğitim meselesinin ele alınışı ve çözümünde aşağıdaki prensiplere uymayı gerekli görürüz:

Eğitimde tek taraflı telkin ve saplantılara imkân vermeyen bir sistem uygulanmalıdır. Hür demokratik Cumhuriyetin insanı, komünizmi de faşizmi de tanıyan, demokratik hürriyetlerle mukayesesini yapabilen ve neticede kararını verebilecek fikri seviyeye sahip olmalıdır. Bunun

için vatandaşa hürriyetin ne olduğunu, demokrasinin ne olduğunu, Cumhuriyetin ne olduğunu iyi öğretmeyi zaruri görürüz. Millet şuuru ve müşterek milli ideal, eğitim yolu ile her vatan-daşa intikal ettirilmelidir.

Eğitim, sebeplerden neticeye gitmeyi bilen, muhakeme kabiliyeti gelişmiş, düşünen ve ona göre tercih yapabilen insanı yetiştirmelidir.

Vatandaşlık ve demokrasi eğitimi, milli eğitimin gayelerinden biri olmalıdır. Hürriyetçi demokratik Cumhuriyet toplumu fertlerinin hak-larının nelerden ibaret olduğunu, nasıl ka-zanıldığını, nasıl korunacağını, Devletin nasıl idare edildiğini, ne için öyle idare edildiğini cemi-yette hakim kaidelerin nasıl konduğunu, üstün iradenin ne olduğunu, vatandaş ve o'nun iradesinin manasını ve hukukun üstünlüğünün ne olduğunu bilmeli, bunlara sahiplik şuuruna da erişmelidir.

Memleketin kalkınmasında insangücü ih-tiyaçlarına cevap veren bir eğitim sistemini şart sayarız. Sadece nazari bilgiler sonucu elde edilen diploma ile eğitimin gayesine varmasını mümkün görmüyoruz. Bütün seviyelerde, müstakil olabilme imkanı veren, kişiyi iş sahibi yapan bir meslek, san'at veya maharet kazandıran bir eğitim sistemi uygulanmasını zaruri görürüz. Buna üretici, eğitici eğitim diyoruz.

İfade etmiş olduğumuz prensiplere dayalı. mil-liyetçi, laik, hürriyetçi, medeniyetçi ve ilerici fi-kirlerin eğitim yolu ile Türk vatandaşına intikal ettirilmesini Devletin görevi sayarız. Bu vasıfları haiz eğitime Milli Eğitim diyoruz. Millete ve ülkeye yararlı eğitimden bunu anlıyoruz.

YAYGIN, SÜREKLİ EĞİTİM

MADDE 39 - Eğitimi milletin tümünün tabii hakkı görürüz. Herkese kabiliyetini geliştirme imkanlarının sağlanması, eğitim sisteminin hedeflerinden biridir.

Öncelikle, temel eğitimin, mecburi eğitimin bütün vatandaşlara ulaştırılabilmesi için okulsuz köy bırakmamayı zaruri görürüz.

Eğitim ve öğretim okuldan sonraki safhada da devam etmelidir. Halk eğitimine özel önem veririz. Halk eğitimi çalışmalarının milliyetçi bir anlayışla, köy kalkınmamızı sağlamaya yardımcı olacak bir istikamette geliştirilmesini zaruri görürüz. Okulla onun dışında kalan diğer kültür ve eğitim müesseselerinin birbirini tamamlayacak şekilde faaliyet göstermeleri gerektiğine inanırız.

YÜKSEK ÖĞRETİM

MADDE 40 - Üniversitelerimizin memleket gerçeklerine ve ihtiyaçlarına uygun bir eğitim programına sahip olmasını, araştırmacı ve uygulayıcı vasıfta gençler yetiştirmesini zaruri buluruz. İlmin hürriyet ortamında gelişebileceği, hür düşüncenin ise, yaratıcılığın kaynağı olduğu gerçeğini dikkate alarak, üniversitelerin ilmi çalışma ve araştırmalarını serbestçe yapabilmele-ri için bilimsel özerkliğe sahip olmaları gerektiğine kaniiz. Özerkliği, belirttiğimiz maksat dışında, Devlete karşı bağımsız veya onun denetimine tabi olmama şeklinde anlamayız. Üniversitede çeşitli sistem ve fikirlerin tanıtılması ve tartışılması tabiidir. Ancak, hür demokratik nizamı tanımayan fikirlerin, diğerleri üzerine baskı kurması veya tek taraflı bir hürriyet anlayışı ile gençlere

telkinini, bilimsel özerklik, ilim hürriyeti ve milli üniversite kavramı ile bağdaşır görmeyiz.

Üniversitelerimizin özellikle insangücü açığı olan alanlarda , kapasitelerinin arttırılması ve yeni kuruluşlarca takviyesini gerekli görürüz. Ancak, yüksek tahsil yapmak isteyen gençlerin meydana getirdiği büyük birikimi önlemek için, mevcut müesseselerin gece öğretimi, çift tedrisat ve benzeri uygulamalarla kapasitelerinin yükseltilmesini mümkün ve zaruri görürüz.

EĞİTİMDE FIRSAT EŞİTLİĞİ

MADDE 41 - Eğitim, herkes için daha iyi yetiştirme, fikri ve bedeni gücünü değerlendirmeye vasıtasıdır. Bu vasıtaya bütün vatandaşların, bulundukları şartlar ve mali imkânları ne olursa olsun, sahip olmalarını sağlamak Devletin görevidir. Bu görevi, vatandaşın haiz olduğu kabiliyete göre en yüksek eğitim kademelerini kendisine açık tutmak olarak anlıyoruz.

Devlet ve mahalli idarelerce burslar ve krediler sağlanmasını ve bunun eğitimin, her kademesini kapsayacak bir şumule ulaştırılmasını, eğitimde fırsat eşitliğini sağlamaya yönelik faaliyette bulunan vakıf ve benzeri kuruluşların desteklenmesini, eğitim kuruluşları ile ilgili yatırımların bu önemli prensibi gerçekleştirmeye yarayacak şekilde yönlendirilmesini uygun buluruz.

ARAŞTIRMA, TEKNOLOJİ

MADDE 42 - Gelişen teknolojiyi yakından takip etmeyi yeterli görmeyiz. Ülkemiz, bu gelişmelerin içinde olmalıdır. Teknoloji transferi için imkanlar esirgenmemeli, ancak, teknoloji üretimini destekleyici, araştırma elemanı

yetiştirmek için bir özel programın uygulanmasını gerekli görürüz.

MİLLİ, MANEVİ DEĞERLER

MADDE 43 - Aynı milli ve manevi değerlere bağılılık ve ortak bir kültürü paylaşmanın, topluluğu millet yaptığı inancındayız.

Ecdadımızın bize bıraktığı eserlere sahip çıkmak, onları sadece muhafaza etmek değil, zenginleştirerek devam ettirmeyi vazife sayarız.

Ortak inanışlarımıza bunların sembolü olan eser ve geleneklere, tarihi mirasa, san'at, edebiyat ve folklore, Devletin özel ilgi göstermesini, destek olmasını milli birliğimiz için önemli bir görev sayarız.

Sahip bulunduğumuz tarihi hazineler ve kültür mirasının, turizmin geliştirilmesinde ve Türk gerçeğinin dünyaya tanıtılmasındaki değeri müdrik olarak, bakım, onarım ve muhafazası sağlanmalıdır.

SAĞLIK

MADDE 44 - Halkın sağlığını korumak, başta gelen kamu hizmetlerinden biridir. Devlet, bu görevini öncelikle koruyucu şekilde yapmalıdır. Köy, kasaba ve şehirlerimizde çevre sağlığı şartlarının sağlanması, vatandaşın sağlığını tehdit eden her türlü fiziki, kimyevi ve biyolojik kirlilik ve tehlikelere karşı tedbir alınması, gelişmekte olan nesillerin ruh ve beden yapısına zarar verici tesirlerin önlenmesi, vatandaşa gerekli asgari sağlık eğitiminin verilmesini ve bu anlayışla koruyucu hekimlik uygulamasının programlanmasını Devletin öncelikle ifa edeceği görevlerden sayarız.

Verem, frengi, cüzzam mücadelesi ve tedavisi,

ruh hastalıkları gibi sosyal hastalıkların tedavisi Devlet tarafından kamu hizmeti şartlarında yürütülmelidir. Tedavi kuruluşları imkanlarından azami istifade şartları mutlaka sağlanmalıdır. Hekimsiz hastane, sağlık ocağı, aletsiz, teçhizatsız, ilaçsız hekim gibi çarpıklıklara sür'atle son verilerek mevcut sağlık personeli ve kuruluşlarından vatandaşın gereği gibi istifade imkanı sağlanmalıdır.

Hekimlerin modern tababet standartlarına sahip olmalarını temin ve kontrol, çalışma alanları ve bölgelerinin şartlarına göre ücretlerini düzenleme, hekimlerin ihtiyaca göre yurt sathına yayılmalarını kabil olduğu ölçüde zora başvurmadan sağlamak, sağlık politikamızın hedefidir.

SAĞLIK HİZMETLERİNİN YAYGINLAŞTIRILMASI

MADDE 45 - Hedef, bütün vatandaşların koruyucu hekimlik hizmetlerinden yararlanması ve hastalıklarını tedavi imkanı bulabilmesidir. Bu maksatla Devlet, tıbbi ve cerrahi bakım ve tedavi kurumlarını bölge tesisleri halinde halkın ayağına götürmek, yoksul veya az gelirli vatandaşların her türlü bakım ve tedavi masraflarını genel sağlık sigortası fonlarına yapacağı desteklerle karşılamak durumundadır.

Koruyucu ve tedavi edici sağlık hizmetlerinin vatandaşa güven verici olmasını, zamanında ve hırpalanmadan götürülmesini bir zaruret sayarız.

Bütün vatandaşların genel ve mecburi sağlık sigortası kapsamına alınmasını, yoksulların sigorta primlerinin Devlet tarafından karşılanmasını, kamu ve özel bütün sağlık kuruluşlarında sigortalı hastanın bakımının mümkün olmasını, hastaya hekimini seçmek

imkanının sağlanmasını zaruri görürüz.

Yardımcı sağlık personelinin yetiştirilmelerini, bilgi ve maharetlerini arttırıcı imkanları kendilerine sağlanmasını gerekli görürüz.

ŞEHİRLEŞME, KONUT

MADDE - 46 - Sür'atli kalkınmayı hedef aldığımız ve bunun gereği olarak sanayiinin gelişmesini desteklediğimize göre, büyük nüfus hareketleri ve hızlı şehirleşmeyi kaçınılmaz görürüz. Hızlı şehirleşmenin ortaya çıkardığı alt yapı yetersizliği, çevre kirlenmesi, mesken darlığı ve benzeri meselelerin Devlet tarafından, özel ilgi ve programlarla sür'atle halline gidilmesini zaruri görürüz.

Herkesin bir meskene sahip olması hedefimizdir. Gecekondu problemini sosyal mesken ve mevcutlardan ıslahı mümkün olanların, belli bir plan içinde ıslahı yolu ile çözümü, konut meselesinde Devletin emrivakileri düzenleme yerine önceden tedbir almasını, bu maksatla, şehir gelişme alanlarında alt yapısı hazırlanmış, önceden planlanmış arsaların alt gelir gruplarındaki vatandaşlardan ev yapacaklara, belli vasıflara uygun inşaat yapımları şartı ile kredili olarak verilmesini, böylelikle yeni gecekondu yapılmasının önlenmesi ve mevcutların ıslahında bu yoldan da faydalanılmasını uygun buluruz.

Yapı tasarrufu mevduat hesaplarına vergi ve benzeri kolaylıklar sağlayarak teşvik edilmelerini faydalı buluruz. Konut meselesinin hallinde, Devletin özellikle mahrumiyet bölgelerinde sosyal konut ve lojman inşaatına önem vermesini lüzumlu buluruz. Genel olarak, düşük gelir gruplarının bir meskene sahip olabilmeleri için, ucuz arsa, ucuz kredi, ucuz

inşaat malzemesi ve standart planlarla kendilerine yardım etmeyi zaruri sayarız.

ÇALIŞMA HAYATI

MADDE 47 - Ekonomik gelişme ve kalkınma ve bununla birlikte gelişen şehirleşme, iş ve işçi meselelerinin, çalışma şartları ve güvenliğinin düzenlenmesi ve teminat altına alınmasını gerekli kılmaktadır.

Türk işçisinin ve çalışma hayatının meselelerinin halledilmesini sosyal refah devletine ulaşmanın şartı sayarız.

İşsizliği en büyük adaletsizlik addederiz. Tam istihdama ulaşmak hedefimizdir. Buna ulaşacak yegane rasyonel yol ise, kalkınma ve ekonomik büyümedir. Çalışanların refah ve güvenliğinin sağlanması, Türk işçisinin kalkınmadan kendisine düşen adil payı, emeğinin ve alın terinin karşılığını alması, çalışanların yarınlara garanti altına alınması, çalışmadığı veya iş bulamadığı zaman çaresizliğe terk edilmemesi, ücret-verimlilik arasındaki münasebetin iyi belirlenmesi, iş güvenliği ve iş barışı tedbirlerinin geliştirilmesi, işçi emeklilerinin imkanlarının değişen hayat şartlarına göre ayarlanması, işçi tasarruflarının değerlendirilmesi ve işçinin bizzat iş sahibi olma gayretlerinin desteklenmesi, çalışma hayatının düzenlenmesinde tahakkukuna çalışacağımız hedeflerimizdir.

SENDİKAL HAKLAR

MADDE 48 - Mesleki dayanışma, mensuplarının ortak menfaatlerini koruma, çalışma şartlarının iyileştirilmesi, milli gelir ve kalkınma şartlarına uygun ücretin teşekkülü gibi çalışma hayatının düzenlenmesi ve iş

barışının sağlanmasında sendikal faaliyetleri faydalı ve zaruri görürüz.

Hür sendikacılığı, demokratik düzenin ayrılmaz bir parçası sayarız. Sendikal faaliyetlerin siyasi maksatlara alet edilmesi ve haksız bir baskı aracı olarak kullanılmasına karşıyız. Sendika-işçi, sendika-işyeri ve işveren münasebetlerinin kişi hürriyetlerini bertaraf etmeyecek, ülke ekonomisi ve gelişmesinin zaruretlerini, sendikal hakların kullanma imkanını kısıtlamadan dikkate alacak tarzda düzenlenmesi zarureti inandırır. Grev ve lokavt haklarının bu anlayış içinde ve dikkatle uygulanmasını gerekli görürüz.

Çalışma şartlarının düzenlenmesi ve hak edilen ücretin alınabilmesi için toplu pazarlık ve sözleşme mekanizmalarının serbestçe işlemesine taraftarız. Toplu sözleşmelerle belirlenecek ücret seviyelerinin yurt çapında benzer işkolları, kamu ve özel kesim için dengeli olmasını sağlayacak tedbirlerin Devlet tarafından alınmasını sosyal devlet olmanın gereği sayarız.

İşçi-işveren münasebetlerinin zıtlaşma yolu ile değil, mevcut işyerinin mevcudiyeti ve üretimin devamı, ortak menfaat gerçeği dikkate alınarak barış ve anlayışla düzenlenmesini doğru buluruz.

SOSYAL GÜVENLİK

MADDE 49- Her Türk vatandaşını yarımından emin halde huzur ve emniyet içinde yaşatmak gayemizdir. Sosyal güvenliği, kişinin yarın korkusundan kurtulmasının şartı sayıyoruz. Hasta olunca perişan olmaktan, yaşlılıkta veya iş kazası benzeri herhangi bir sebeple çalışamaz hale gelince başkasına muhtaç olmaktan koruyan bir teminat olarak herkesin

sosyal güvenliğe kavuşmasını, sosyal politikalarımızın başlıca hedeflerinden biri saymaktayız.

Çalışanlara, hangi sektörde olursa olsun, öncelikle sosyal güvenlik imkanını götürmeyi ve tedricen bu imkandan bütün vatandaşların istifadesini sağlamayı zaruri sayarız.

Sosyal güvenlik kuruluşlarının işleyiş ve uygulamalarını ahenkleştirmeyi gerekli görmekteyiz.

KORUNMAYA MUHTAÇ KİŞİLER

MADDE 50 - Yaşlı, kimsesiz ve muhtaçların hayatlarının idamesini sağlamayı cemiyetin görevi sayarız. Yaşlı ve muhtaçların, asgari yaşama şartını sağlayacak bir gelire kavuşturulmaları şarttır. 65 yaşını geçmiş muhtaçlar hakkındaki uygulamayı, daha kolay işler hale getirerek yaygınlaştırmayı ve yaşlılara sağlanan imkânı ekonominin gelişmesine mütenasip olarak arttırmayı gerekli görürüz.

65 yaşını geçen muhtaçlara yapılan bu uygulamayı zamanla yaşlılık sigortasına dönüştürmeyi uygun buluruz.

ÇOCUKLARIN KORUNMASI

MADDE 51 - Sahipsiz, kimsesiz ve korunmaya muhtaç çocuklar ile, özel eğitim ve bakımı gerekli çocukların himayesinde Devletin özel bir sorumluluk taşıdığı inancındayız. Devlet ve mahalli idarelerin bu çocukların barınmaları, bakılmaları ve yetiştirilmeleri için imkanlarını zorlayarak gerekli kuruluşlarını yeterli hale getirmelerini zaruri görürüz.

Çalışan ana ve babaların küçük çocukları için yuva ve kreşler, kuruluşlar tarafından Devletin

nezaretinde ve lüzumunda katkısıyla yeterince sağlanmalıdır.

BEŞİNCİ BÖLÜM
DIŞ POLİTİKA
DIŞ POLİTİKAMIZIN ESASLARI

MADDE 52 - Dış politikamız, ülkenin güvenliğini sürekli sağlama, barış içinde yaşama ve dünya barışına katkıda bulunma, Birleşmiş Milletler Anayasa'sının genel prensiplerine uygun olarak dış ilişkileri geliştirme, ikili ilişkilerde hak ve muamele eşitliği ve menfaat dengesinin sağlanması, ekonomik ve sosyal münasebetlerimizin, öncelikle yakın komşularımızla geliştirilmesi esasına dayanır.

SAFAK ofset-tipo
matbaacilik

229 57 84 - 230 02 37